

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7^E JAARGANG

WOENSDAG 22 NOVEMBER 1922

No. 360

INHOUD

	Blz.
WIJZIGING DER HUURWEITEN door <i>C. D. van Vliet</i>	1000
De Haagsche Condiëten ter Conferentie van Brussel door <i>Mr. G. van Slooten Azn.</i>	1002
Kantteekeningen op de Indische Begroting 1923 door <i>Mr.</i> <i>H. D. Rubenkoning</i>	1003
Buitenlanders op de Amsterdamsche Effectenbeurs?	1005
De Deskundigen-rapporten over de Stabilisatie der Mark	1007
Londensche Correspondentie	1011
De Rijksmiddelen	1012
AANTEKENING:	
Werkloosheid en werkloosheidssteun in Zweden door <i>F. von Koch</i>	1012
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	1013
MAANDCIJFERS:	
Postchèque en Girodienst	1014
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	1014
Overzicht der Rijksmiddelen	1014
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	1015—1022
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*

Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,—
per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen
het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonne-
ment volgens tarief. Administratie van abonnementen
en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

21 NOVEMBER 1922.

Ook deze week kwam er nog weinig verandering
in de geldmarkt; alleen op de laatste dagen werd er
iets meer geld aangeboden en werden enkele posten
puik papier iets onder 3% pCt. afgedaan. De prolon-
gationoteering was meestal 3% pCt.

De daling van f 6,2 miljoen, die de post binnen-
landsche wissels op den weekstaat van de Nederland-
sche Bank te zien geeft, laat zich ook ditmaal weder
grootendeels verklaren uit aflossing van schatkist-
papier; het totaal der rechtstreeks bij de Bank ge-
plaatste schatkistpromessen liep in de afgelopen
week van f 75 miljoen tot f 70 miljoen terug. Het

hoofd beleeningen vertoont een vermindering van
f 2 miljoen, die geheel voor rekening komt van de ef-
fectenbeleeningen, en nagenoeg uitsluitend de Hoofd-
bank betreft. Het renteloos voorschot aan het Rijk
en de post munt en muntmateriaal bleven vrijwel op
dezelfde hoogte.

De stijging van f 2,6 miljoen, die de post papier
op het buitenland te zien geeft, correspondeert bijna
geheel met de gelijktijdige vermindering van de di-
verse rekeningen onder het actief, welke van
f 31,7 miljoen tot f 28,9 miljoen terugliepen.

De biljettencirculatie vertoont een daling van
f 16,7 miljoen. De rekening-courant saldi vermeer-
derden met f 7,8 miljoen; het beschikbaar metaal-
saldo met f 1,8 miljoen.

Bij de inschrijving op het schatkistpapier werd in
totaal ingeschreven voor f 112.286.000. Toegewezen
werden f 39.800.000 drie-maands promessen à f 990,50,
f 12.490.000 zes-maands promessen à f 980,32 en
f 28.786.000 biljetten à pari, zoodat de rente voor de
3-maands promessen een kleinigheid gunstiger was
voor de regeering dan de vorige maal, terwijl die voor
de twee overige groepen gelijk bleef.

De verbetering voor de koersen van marken en
francs bleef deze week, ondanks verschillende onder-
brekingen, aanhouden. Vooral Parijs en Brussel ver-
laten de week op een heel wat hooger peil dan de
vorige week. Berlijn was ten slotte weder iets flauwer,
maar de stemming bleef toch eerder prijshoudend.

LONDEN, 18 NOVEMBER 1922.

Zonder veel zaken is de geldmarkt gedurende de
afgelopen week toch overwegend vast geweest; des
Woensdags kon, niettegenstaande de vraag aanzienlijk
was, de schuld aan de Bank terugbetaald worden.
Voor daggeld moest in het algemeen 2½ pCt. betaald
worden, echter zijn eenige belangrijke posten à 2 pCt.
afgedaan, terwijl saldo's à 1½ pCt. gelaten werden.
De gewoonlijk op Vrijdag intredende reactie was dit-
maal bijzonder sterk en de daggeldnoteering liep tot
2, zelfs tot 1½ pCt. terug. Zevendaagsch geld deed
1½—2 pCt.

In de discontomarkt heerschte, alhoewel de zaken
ook daar kalm waren, een vaste toon. Prima 3-maands
wissels waren des Vrijdags ietwat flauwer op 2½—
0/10 pCt. tegen 2%—1/10 op voorafgaande dagen. 4- en
6-maands wissels waren respectievelijk 2 0/10—5/8 en
2 3/4—1 1/10 pCt.

WIJZIGING DER HUURWETTEN.

Bij Koninklijke Boodschap van 6 October 1922 is bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingediend een wetsontwerp tot wijziging der Huurcommissiewet en der Huuropzeggingswet.

Volgens de Memorie van Toelichting acht de Regeering het oogenblik tot *intrekking* der huurwetten thans nog niet gekomen en bepaalt zij zich dus tot eenige veranderingen, welke te zijner tijd de intrekking — die toch eens zal moeten plaats vinden — zullen vergemakkelijken.

Die veranderingen komen in het kort hierop neer, dat de rem, welke door de huurwetten tegen huurverhoging was gesteld, nog iets lossier wordt aangezet, dan zulks al reeds bij de wet van 19 Februari 1921, Stbl. No. 71, was geschied.

Bij die wet van 19 Febr. 1921, Stbl. No. 71, verkreeg de verhuurder de bevoegdheid, om zonder tusschenkomst der Huurcommissie een huurprijs te bedingen van niet hooger dan 20 procent boven den *geldenden prijs* van 1 Januari 1916, voor zoover het betref de woningen van lagere huurwaarde, waarvoor de Huurcommissiewet aanvankelijk alleen werd in het leven geroepen — en van niet hooger dan 10 procent boven den *geldenden prijs* van 1 Januari 1918, voor zoover het betref de woningen van hoogere huurwaarde, welke eerst door de invoering van de Huuropzeggingswet onder het bereik van de Huurcommissiewet waren gekomen.

Betref de huurverhoging een grooter cijfer dan de hier respectievelijk genoemde 20 en 10 procent, dan bleef inmenging van de Huurcommissie noodzakelijk en met het oog daarop was bij die wet van 19 Februari 1921, Stbl. No. 71, bepaald, dat de Huurcommissie *geleidelijke* huurverhogingen zou toestaan, totdat eene billijke opbrengst van de woning zou worden verkregen, met dien verstande, dat geen huurprijs mocht worden goedgekeurd, of vastgesteld, welke meer zou bedragen dan 50 procent boven de *normale huurwaarde* op 1 Januari 1916, voor zoover betref de hierboven bedoelde woningen van lagere huurwaarde en meer dan 37½ procent boven de *normale huurwaarde* op 1 Januari 1918, voor de woningen van hoogere huurwaarde, een en ander echter met deze restrictie, dat ook een hooger percentage dan de genoemde 50, of respectievelijk 37½ procent, geoorloofd zoude zijn, indien hoogere uitgaven, ter zake van de woning, of wel ingrijpende verbeteringen en veranderingen, aan de woning aangebracht, eene grootere huurverhoging wettigden. De Huurcommissie was verplicht bij hare beslissing rekening te houden met den staat van onderhoud der woning, doch mocht in geen geval een huurprijs vaststellen beneden dien, welke door den verhuurder zelf, alzoo zonder tusschenkomst der Huurcommissie, mocht worden bedongen en welke, zooals bovengezegd, 20 procent of 10 procent hooger mocht zijn, dan de geldende huurprijs van 1 Januari 1916, respectievelijk 1918; de verplichting, om rekening te houden met den staat van onderhoud der woning had mitsdien alleen betrekking op huurverhoging tot een percentage, hooger dan 20 procent boven den geldenden huurprijs van 1 Januari 1916 en lager dan 50 procent boven de normale huurwaarde op dienzelfden datum (respectievelijk tusschen 10 procent boven den geldenden huurprijs en 37½ procent boven de normale huurwaarde van 1 Januari 1918 voor de woningen van hoogere huurwaarde).

Het thans ingediende wetsontwerp beoogt, den verhuurder voortaan vrij te laten om, zonder tusschenkomst der Huurcommissie, een huur te bedingen, welke niet hooger is, dan de *geldende huurprijs* van 1 Januari 1916, vermeerderd met 50 procent (en niet hooger dan de *geldende huurprijs* van 1 Januari 1918, vermeerderd met 37½ procent, al naar gelang het betreft woningen van lagere, of wel van hoogere huurwaarde).

De bij de wet van 19 Februari 1921, Stbl. No. 71, ingestelde *vrije* percentages van resp. 20 en 10 pro-

cent boven den huurprijs van 1 Januari 1916 of 1918 worden dus thans eenvoudig vervangen door de percentages van 50 en 37½ procent *boven dien huurprijs*.

Indien, naar het oordeel der Huurcommissie, de *normale huurwaarde* van 1 Januari 1916 (resp. 1 Januari 1918 voor de woningen van hooger huurwaarde) hooger is dan de *geldende huurprijs* van diezelfde data, zal de Huurcommissie, op verzoek van den verhuurder, den huurprijs mogen vaststellen op een bedrag, *overeenkomende met die normale huurwaarde* van 1 Januari 1916 of 1918 vermeerderd met respectievelijk 50 of 37½ procent.

(Dit kan leiden tot een groote uitbreiding van de werkzaamheden der Huurcommissie, daar vele eigenaren waarschijnlijk eene grootere verhoging zullen vragen, op grond, dat de normale huurwaarde van 1 Januari 1916 of 1918 méér bedroeg dan de toen voor de woning geldende huurprijs).

In plaats dus van *geleidelijke* huurverhogingen, totdat een billijke opbrengst van de woning zou zijn verkregen, met dien verstande, dat geen huurprijs zou worden goedgekeurd, of vastgesteld, hooger dan 50 procent (of 37½ procent) boven de normale huurwaarde van 1 Januari 1916 (of 1 Januari 1918), zooals, krachtens de wijzigingswet van 19 Februari 1921, Stbl. No. 71, in de bedoeling lag, wordt dus thans de Huurcommissie bevoegd verklaard, een dergelijke huurverhoging *onmiddellijk* toe te staan en bij die beslissing zal de Huurcommissie niet meer, zooals tot dusverre, op den *staat van onderhoud der woning* acht behoeven, of zelfs vermogen te slaan. Dit lijkt mij althans in de bedoeling van het wetsontwerp te liggen en zou, naar het mij voorkomt, logisch behoeven te volgen uit de wijzigingen, welke bij artikel 1 sub I worden aangebracht in de artikelen 1, 2 en 8 der Huurcommissiewet.

Indien deze opvatting juist is, zal artikel 1 sub III van het wetsontwerp nog in zoover moeten worden gewijzigd, dat daar niet alleen van den *eersten* zin, doch ook van den *tweeden* zin, of nog juister van de eerste *alinea* van artikel 5 der Huurcommissiewet zou moeten worden gesproken.

Uitdrukkelijk wordt gehandhaafd de reeds bij de wijzigingswet van 19 Februari 1921, Stbl. No. 71, aan de Huurcommissie gegeven bevoegdheid, een *hoogere* huur toe te staan, dan de hiervoren genoemde percentages van 50 procent en 37½ procent boven de normale huurwaarde van 1 Januari 1916 of 1918, voor het geval, dat hoogere uitgaven ter zake van de woning, of wel ingrijpende verbeteringen en veranderingen aan de woning aangebracht, eene dergelijke huurverhoging wettigen; doch indien zoodanige bijzondere omstandigheden niet aanwezig zijn, zal de Huurcommissie niet bevoegd zijn, een hoogere huur, dan de genoemde percentages boven de huurwaarde van 1 Jan. 1916 of 1918 toe te staan.

De regeering heeft volgens de Memorie van Toelichting overvogen, of zij in het wetsontwerp niet nog een stap verder zou kunnen gaan, door in de wet vast te leggen, dat het *vrije* verhoogingspercentage, thans gesteld op 50 procent, over een half jaar zou zijn 60 procent, en weer een half jaar later 70 procent, welke regeling dan zou beteekenen, dat verhuurder en huurder op die genoemde tijdstippen, zonder inmenging van de Huurcommissie, de huur op de zoeven vermelde hoogere percentages zouden mogen vaststellen. Doch bij nader inzien wenscht de regeering zich daarvan te onthouden; zij wenscht zich vooralsnog tot het percentage van 50 procent (resp. 37½ procent) te bepalen:

Volkomen begrijpelijk is dit niet.

Immers het doel van het wetsontwerp is tweeledig.

In de eerste, en waarschijnlijk wel in de voornaamste, plaats wordt met het ontwerp beoogd, een *loonenden* huurprijs mogelijk te maken, althans te verhaasten het oogenblik, waarop een loonende huurprijs en de volgens de Huurcommissiewet toegestane huur elkan-

tie daarvan het natuurlijk gevolg zal kunnen zijn en de tot heden toegepaste kunstmiddelen om uit den woningnood te komen, achterwege kunnen blijven; de toestand van 's Rijksmiddelen laat het verstrekken van bouwsubsidies op ruime schaal niet langer toe.

En in de tweede plaats is het doel van het ontwerp, de werkzaamheden der Huurcommissies te beperken, opdat op de kosten dier commissies kan worden bezuinigd.

Wordt nu het eerste deel van het hierboven vermelde motief van het wetsontwerp inderdaad door eene huurverhoging van hoogstens 50 procent (resp. 37½ procent) bereikt?

Het ontwerp zelf vermeldt reeds, dat de verhoging van het vrije percentage tot 50 procent niet beteekent de mogelijkheid van te plotselinge stijging der huurprijzen, omdat de huren, sedert de totstandkoming der vorige wijzigingswet, door de Huurcommissies reeds zijn verhoogd met een percentage, dat gemiddeld reeds aanzienlijk hooger is, dan het vorige vrije percentage van 20 pCt. (10 pCt.) en dat hier en daar een percentage van 50 pCt. (37½ pCt.) reeds is bereikt.

Indien ik goed ben ingelicht, dan bepaalt zich de thans reeds toegestane huurverhoging tot 50 pCt. (37½ pCt.) niet slechts tot enkele gevallen „hier en daar”, zooals in de Memorie is uitgedrukt; ik houd het zelfs voor zeer waarschijnlijk, dat eene dergelijke huurverhoging wel reeds regel zal zijn geworden. Doch is daarvan het gevolg geweest, dat de huurprijzen van oude woningen en van nieuwe woningen elkander zoodanig nabij zijn gekomen, dat inderdaad *daaruit* een prikkel tot nieuwe productie is voortgesproten?

Nieuwbouw is in de laatste jaren alleen ontstaan door den kunstmatigen prikkel, welke in de regeerings-subsidies was gelegen, doch geenszins uit een meer normale aanleiding, welke zou voortspruiten uit huurnivelleering tusschen oud-bouw en nieuw-bouw!

Ieder, die op dit gebied eenigszins deskundig is, zal het moeten beamen, dat de gevolgde huurpolitiek, in stede van bevorderlijk te zijn geweest voor den nieuwen woningbouw, daarop juist een tegenovergestelde uitwerking heeft gehad. Weliswaar heeft de wetgever den nieuwbouw aanvankelijk niet willen belemmeren door het voorschrijven van beperkingen in de huurprijzen daarvan en verkregen mitsdien de bouwers de volle vrijheid, om de prijzen, waarvoor die woningen voor de eerste maal verhuurd werden, zoo hoog te stellen, als hun, bij overleg met de huurgedagden, mogelijk zou blijken — en hebben, daardoor aangelokt, tal van bouwers in de oorlogsjaren nieuwe huizen aangebouwd, doch ook die duurgebouwde huizen werden later onder het bereik van de Huuraanzegingswet gebracht en daardoor zoo goed als onverkoopbaar gemaakt! Eene uitzondering werd slechts gemaakt voor de huizen, waarvan de bouw was aangevangen na 12 Februari 1920.

De vrijheid tot huurbedingen, welke de wetgever, tot steun van den woningnood, met de eene hand moende te moeten geven, nam hij met de andere hand weder terug, en de goedgelovige bouwers, welke het aangedurfd hebben in de jaren van abnormaal hoge materiaalprijzen, weliswaar gedreven door eigenbelang, doch ongetwijfeld daarmede tegelijk dienende het algemeen belang, nieuwe huizen te stichten, zijn daarvan de dupe geworden.

En zelfs, al zou bij die bouwers de lust, om nieuwe huizen te stichten, hun niet zijn vergaan, als gevolg van de met de Huuraanzegingswet opgedane, minder gelukkige, ervaring, dan nog behoort er een groote moed toe, nieuwe huizen te stichten, waarvan een eenigszins loonende huur overtreffen zal de kunstmatig te laag gehouden huur van oude woningen.

Hetgeen hier zou worden bereikt, zou men kunnen noemen „de omgekeerde wereld”. Regel moet steeds zijn, en zoo is het vroeger in de normale tijden dan ook geweest, dat de huur van nieuw gebouwde wonin-

gen in de buitenwijken der groote steden *minder* behoort te bedragen, dan die van de oude woningen in de beter gelegen wijken der binnenstad.

Aan het wonen in buitenwijken zijn extra-kosten van vervoer, en andere ongerieflijkheden verbonden, zoodat het een bekend feit is, dat de bevolking zich alleen dan verder van het middelpunt eener stad vestigt, wanneer het voordeel der verder verwijderde woningen, gelegen in een *lagere* huur, opweegt tegen de nadeelen.

Doch de toestand, welke als gevolg der huurwetten is geschapen, is thans juist net andersom. De huur van de oude, in het centrum der groote steden, gelegen woningen is *lager*, d.w.z. wordt kunstmatig en angstvallig lager gehouden, dan de loonende huur van de nieuwe woningen in de buitenwijken bedragen moet.

Afgescheiden van deze, met de huurprijzen samenhangende, zijde van het woningvraagstuk komt nog een andere — en naar het mij toeschijnt, zelfs nog voornamer factor in aanmerking, namelijk de verkoopprijs. Niet alleen hooge huren, doch vooral hooge verkoopprijzen vormen een stimulans voor den bouwer, om tot bouw van nieuwe woningen over te gaan.

En nu mag het van algemeene bekendheid worden geacht, dat deels als gevolg van de ingetreden economische crisis, doch voor een ander en misschien veel grooter deel, als gevolg van de *preventieve* werking der Huuraanzegingswet, de prijzen bij verkoop van huizen een sterk dalende richting hebben ingeslagen, terwijl bovendien het aantal verkochte huizen gestaag aan het afnemen is.

Huiseigenaren, gesteld tegenover de keuze tusschen eene verhuring voor eene door de Huurcommissiewet te laag gestelde huursom en een verkoop, hebben aan verkoop de voorkeur willen geven, al moesten zij zich daarbij eene aanmerkelijke vermindering in den aanvankelijk gedachten vraagprijs getroosten. Ontstond aldus aan de zijde der huiseigenaren de neiging, om zich met lagere koopsommen tevreden te stellen, aan de zijde van de woningzoekenden kwam een geheel ander streven naar voren, namelijk de zucht, om zich, bij een dalende markt, *geheel van aankoop te onthouden*, daarbij bovendien gebruik makende van de wetenschap, dat de Huuraanzegingswet hunne positie beschermde, zoodat zij, bij lang aanhouden ten slotte zouden moeten slagen in het vinden van eene, desnoods door de Huurcommissie namens den eigenaar, hun te verhuren woning.

De Huuraanzegingswet heeft derhalve de koopers van huizen uit de markt genomen, waardoor het kopen van huizen min of meer een overbodige luxe is geworden en dus niet langer van eene *vrije prijsvorming*, d.w.z. een *vrijen handel* in huizen kan worden gesproken.

En zoolang een dergelijke toestand aanhoudt zal de huizenproductie daarvan de nadeelen ondervinden.

Wenscht de regeering, daartoe gedreven door den toestand van 's Rijks schatkist, het verstrekken van bouwsubsidies niet langer op ruime schaal voort te zetten en zoekt zij met het oog daarop naar middelen, om langs meer natuurlijke weg de productie van nieuwe woningen aan te moedigen, dan zal zij zich niet kunnen bepalen tot eene partieele wijziging van de Huurcommissiewet en der Huuropzegingswet, doch dan zal zij ook *de Huuraanzegingswet* in haar herzieningsprogram moeten opnemen.

Mij komt het zelfs voor, dat eene intrekking der Huuraanzegingswet *nog urgenter* is te achten, dan eene intrekking van de beide eerstgenoemde huurwetten!

Doch indien, als gevolg van een intrekking der Huuraanzegingswet, de huiseigenaar de volle vrijheid terug verkrijgt, zijn huis voor zoodanigen prijs te *verkoopen*, als de dan weder vrij geworden handel in huizen hem zal mogelijk maken, dan is er toch eigenlijk geen enkele reden denkbaar, waarom hem dan niet tegelijkertijd de bevoegdheid zou worden ge-

geven, dat zelfde huis te *verhuren*, in plaats van te verkoopen, voor zoodanigen huurprijs, als mogelijk zal blijken.

Men vergete toch niet, dat het hier alleen geldt de door vertrek, overlijden, of huuropzegging van de zijde van den huurder leeg en ter beschikking gekomen woningen.

Met het vrijlaten van dergelijke, *zonder toedoen van den eigenaar* leeg gekomen woningen, wordt geen enkel belang geschaad, terwijl zij aan den anderen kant zoo ongezoekt een geleidelijken overgang zouden kunnen vormen voor een algeheele opheffing van de huurwetten en bovendien inmiddels een stimulerenden invloed zouden kunnen doen gelden voor nieuwe productie.

Nog in een ander opzicht zou het voor verkoop of voor verhuring vrijlaten van dergelijke huizen van groot belang zijn, namelijk met het oog op het *onderhoud* dier huizen; een nieuwe eigenaar zal uit den aard der zaak beter voor het onderhoud van het door hem ter bewoning aangekochte huis zorgen, dan de vorige eigenaar zulks doen kon of wilde uit de beperkte huren, welke de Huurcommissiewet hem slechts toestond.

En ook bij eene verhuring voor een vrijgelaten huurprijs komt dat onderhoud beter tot zijn recht; de huurder zal bij het opbrengen van een hooger huurprijs andere eischen op dat gebied stellen, dan hem onder de beperkte huur van de Huurcommissiewet mogelijk was.

Komt een betere verzorging van het onderhoud der huizen ten goede aan dat gedeelte van ons nationale vermogen, hetwelk in huizen is belegd, tegelijkertijd wordt daardoor de werkloosheid van schilders, behangers, stucadoors, enz. bestreden.

Weliswaar verwacht de Regeering reeds thans van de voorgestelde wijziging een beter onderhoud en wordt in verband daarmee in herinnering gebracht de bepaling van artikel 8c der Woningnoodwet, waarbij is bepaald, dat Burgemeester en Wethouders ten koste van den eigenaar het noodige kunnen doen verrichten, indien eene woning wordt verwaarloosd tot schade van hare bewoonbaarheid, doch het meer verfijnde onderhoud, hetwelk een woning niet slechts bewoonbaar, doch geriefelijk maakt, kan daaronder natuurlijk niet gebracht worden, en juist met het uitvoeren dier werkzaamheden zouden tal van werklozen in dezen crisistijd gebaat worden.

Resumeerende komt het mij dus voor, dat het doel, hetwelk de Regeering nastreeft, met het thans ingediende wetsontwerp niet zal worden bereikt, en dat voor het bereiken van dat doel andere middelen zullen moeten worden gekozen, waaronder ik in de eerste plaats zou willen noemen een onverwijld intrekking van de Huuraanzeggingwet en in de tweede plaats het buiten het bereik van de Huurcommissiewet brengen van die woningen, welke buiten toedoen van den eigenaar onverhuurd zijn geraakt.

C. D. VAN VLIET,

Directeur der Hollandsche Hypotheekbank.

Amsterdam, 15 November 1922.

DE HAAGSCHE CONDITIËN TER CONFÉRENTIE VAN BRUSSEL.

In het kort verslag van de Brusselsche Zeerecht-conferentie, verschenen in het nummer van 8 November jl., had ik geen gelegenheid om met hier wel zeer gewenschte duidelijkheid uiteen te zetten, welke principieel belangrijke wijzigingen door de Conferentie zijn gebracht in de Haagsche Condiëten en wat nu waarschijnlijk het verder verloop van de geschiedenis dezer voorschriften zal zijn. Ik moge daarom op deze zaak nog eens terugkomen.

Ik wil beginnen met eraan te herinneren, dat de Condiëten niets anders zijn dan een episode in den voortdurenden strijd tusschen vervoerders en hen, die goederen over zee te verzenden hebben, over de termen hunner overeenkomst van transport.

De vervoerder is, in het algemeen genomen, aansprakelijk voor manco, beschadiging en vertraging (welke, indien van hem te dier zake schadevergoeding wordt gevorderd, door zijn tegenpartij moeten worden bewezen), behoudens overmacht (welke door hem zal moeten worden aangetoond); een en ander tenzij door partijen afwijkende bedingen zijn gemaakt.

De vervoerder wil vrijheid hebben in het maken van zulke afwijkende bedingen; zijn tegenpartij, bewerende zijn wil bij onderhandelingen met den vervoerder niet te kunnen doen gelden, wenscht zekere bedingen verboden te zien.

Men wilde nu in de Haagsche Condiëten bepalen, welke bedingen dan verboden moeten zijn in die vervoerdocumenten, welke men cognossementen noemt.

Deze bedingen waren:

1. Vervoerder niet aansprakelijk voor onzeewaardigheid, in ruimen zin.
2. Vervoerder niet aansprakelijk voor behandeling, lading, stuwage, bewaking, verzorging en lossing der goederen.
3. Vervoerder slechts aansprakelijk tot een onredelijk gering bedrag per collo.
4. Geen reclame en geen rechtsvordering meer toegelaten na onredelijk korte termijnen.
5. Merken, getal, gewicht of maat onbekend.

Omtrent deze bedingen, die naar juridischen aard zeer verschillend zijn, maakte men in de Hague Rules de goed bedoelde, voor ingewijden niet al te onduidelijke, maar onsystematische en op sommige punten niet geheel doordachte bepalingen, welker bewoordingen ik als bekend vooronderstel.

De grootste fout van deze Condiëten is, dat men, na te hebben gezegd wat *niet* mag, een opsomming heeft willen geven van wat *wel* mag, en zodoende allerlei onnoodige quaesties in het leven riep. Een tweede belangrijke fout is, dat men hier en daar terloops ook iets heeft gezegd omtrent het vervoercontract in het algemeen en wel in een niet over de geheele wereld even duidelijk begrepen „shipbroker's English”. Een derde, dat men in de regeling allerlei dingen heeft opgenomen, die met de zaak zelf slechts in verwijderd verband staan, en daarentegen een hoofdzaak, de vertraagde aflevering, heeft vergeten. Zoo zijn er meer fouten, doch de geschiedenis van haar ontstaan verklaart vele van deze gebreken.

Nu is er na veel critiek, die even weinig beginselvast en systematisch was als haar voorwerp, een eenigszins gewijzigde redactie vastgesteld. Zoals dit gewoonlijk gaat, heeft men veel zorg besteed aan allerlei bijzaken en nietigheden. Een gelukkig gevolg hiervan is evenwel, dat men de hoofdgedachten tamelijk onaangeroerd liet.

De oorspronkelijke regeling van de punten 1 en 2, hierboven genoemd, is gebleven.

Ten aanzien van het bedrag per collo, waar beneden de vervoerder zijn aansprakelijkheid voor schade en manco aan goederen zonder aangegeven waarde niet mag beperken, bleef men vasthouden aan het cijfer van £100. Hadden de belanghebbenden bij die goederen voorheen zich te beklagen over onredelijk lage cijfers (tot 10 francs toe), thans hebben de vervoerders reden tot klachten over een onredelijk hoog bedrag. Het is vele malen hooger dan de doorsnee waarde van de colli, die in het zeevervoer voorkomen. Iedereen moet dit toegeven en toch heeft men eraan vastgehouden, voor een groot deel uit persoonlijke overwegingen. Nederland heeft intusschen laten aantekenen, dat dezerzijds het bedrag van 100 dollars, zoals het in de Canadeesche wet is vastgesteld, voor juist wordt gehouden en verlaging tot dit bedrag wordt gewenscht. Het is immers niet onwaarschijnlijk, dat op den duur algemeen wordt ingezien, dat de £100 limiet niet kan blijven gehandhaafd, en voor dit geval is het wenschelijk, dat de unanimitéit van deze Conferentie althans door één protest zij verbroken.

De regeling van de reclame en de rechtsvordering ter zake van manco en schade is de volgende geworden.

Aanneming zonder protest, of, indien manco en schade niet uiterlijk zichtbaar zijn, zonder protest binnen drie dagen na de aanneming, legt het bewijs van manco en schade op den ontvanger. De aanspraak vervalt niet (bij ons is dit anders volgens artt. 93 en 746 W. v. K.), en indien de ontvanger wél voor of tijdens de aanneming of, in geval van niet uiterlijk zichtbare schade of manco, binnen drie dagen protesteert, zal hij evenzeer zijn protest moeten goedmaken voor het geval hij vergoeding eischt. De bepaling zegt dus niet veel, althans niet zooveel als men er wellicht in had willen leggen. Het gaat echter niet aan om met Ripert (2e druk, II, 686) er iets in te lezen, wat er niet in staat en te beweren, dat hier weliswaar slechts van prima facie bewijs ten gunste van vervoerder wordt gesproken, maar de beteekenis toch anders is „car (!) il y a présomption absolue; toute réclamation ultérieure du chargeur étant irrecevable”. Van belang is de bepaling slechts in het geval, dat de vervoerder op grond van zijn praestatie het hem toekomende moet vorderen. Bij tegenspraak moet hij in den regel bewijzen zijn verplichtingen te hebben vervuld. Van dit bewijs is hij thans bij aanneming zonder, of met te laat protest ontslagen.

Het zal noodig zijn deze geheele regeling nog eens nauwkeurig te bekijken.

De rechtsvordering tot schadevergoeding vervalt volgens de nieuwe redactie na verloop van één jaar, te rekenen van den dag, waarop de goederen zijn afgeleverd of hadden moeten zijn afgeleverd. Er was voorgesteld een termijn van 2 jaar, die stellig veel te lang was. Ook de termijn van één jaar, die, een weinig anders berekend, ook in het W. v. K. voorkomt, doet ouderwets aan en kan ongetwijfeld nog aanmerkelijk worden bekort.

De bepalingen omtrent de clause „Getal, gewicht of maat onbekend” hangen ten nauwste samen met de bewijskracht van het cognossement. Men kan in het algemeen zeggen, dat indien men den vervoerder dwingen wil in het cognossement zonder voorbehoud op te nemen de quantiteiten, die de afzender hem opgeeft, men in billijkheid aan het cognossement geen volledige bewijskracht omtrent quantiteiten mag toekennen. Het oorspronkelijk idee van de Hague Rules was dan ook: geen onbekendheidsclausules, maar daartegenover geen volledig bewijs, doch alleen prima facie, en zelfs in geval van hout- en stortladingen in het geheel geen bewijs van hoeveelheid. Dit laatste is nu na veel strijd weggelaten, maar aan de andere zijde is opgenomen, dat door afzender opgegeven quantiteiten niet behoeven te worden vermeld (d.w.z. met onbekendheidsclausules mogen worden vermeld), indien het den vervoerder redelijkerwijs niet mogelijk was de lading op hoeveelheden te verifieeren. Bij velerlei hout- en stortladingen is dit het geval, maar ook bij andere verschepingen zal telling, weging of meting redelijkerwijs van den vervoerder niet kunnen worden verlangd. Wat dus aan den eenen kant door hen, die meer bewijskracht aan het cognossement wenschten te zien toegekend, werd gewonnen, werd aan den anderen kant met toegift verloren.

Hoe zal nu het verdere lot van de Haagsche Condiëtiën zijn? Onder een nieuwen titel zijn zij, aanbevolen als basis voor een uniforme wetgeving, onder de aandacht van de aan de Conferentie deelnemende regeeringen gebracht. Men kan dus zeggen, dat de vrijwillige aanvaarding, buiten den wetgever om, van de baan schijnt te zijn. Edoch, met die wetgeving zal het vermoedelijk niet zoo bijzonder vlotten. Zij, die bijzonder op wettelijke regeling gesteld waren, hebben de vrijwillige aanvaarding der Hague Rules willen beletten door een vernietigende kritiek, niet vrij van muggenzifterij en valsche voorstellingen. Zij hebben daarmede ook hun eigen zaak benadeeld. Want zij konden wel de aanvaarding tegenhouden, maar niet de wet maken. En wanneer zij nu de veelgemaakte Haagsche Condiëtiën aanbevelen bij de wetgevende macht, kunnen zij die bepalingen niet meer schoon-

wasschen van het vuil, dat zij er zelf opgesmeerd hebben. Dit bleek reeds in Engeland, waar de Lord Chancellor zich verzette tegen wettelijke sanctie van deze bepalingen, waarvan hij zooveel kwaads had gehoord. Hij verlangde, dat zij, voordat zij in het Statute Book mochten komen, eerst nog eens duchtig nagezien en omgewerkt moesten worden. Men weet, dat zoo iets in regeeringsgebouwen wel eens langzaam vordert. En wat zal er op het Continent gebeuren, wanneer het in Engeland aldus vergaat! De Engelschen zijn over het algemeen niet bang voor een wet, die onsystematisch, onvolledig of zelfs onlogisch is, maar denkt u zulk een materie eens onder handen genomen in Frankrijk of Duitschland, om van ons land (zie het zorgvuldig gesystemiseerd ontwerp-zerecht) niet eens te spreken.

Het wordt waarschijnlijk nog een lange geschiedenis.

Intusschen zijn de oorspronkelijke Hague Rules, 1921, reeds hier en daar in cognossementen opgenomen en, indien zij voldoen, mag men vragen of dit hier en daar zich nog niet uitbreiden zal. Durft men die mogelijkheid niet te verwerpen, dan behoort men te rekenen met deze weliswaar verwijderde andere mogelijkheid, dat de internationale wetgeving nog bij de vrijwillige adoptie achteraan zou kunnen komen.

G. VAN SLOOTEN AZN.

KANTTEKENINGEN OP DE INDISCHE BEGROOTING 1923.

De kennisneming van het door den Minister van Koloniën in de Memorie van Toelichting op de Indische begrooting 1923 te kennen gegeven voornemen, om een wettelijke voorziening te treffen tot tijdelijke handhaving voor het jaar 1923 van de heffingen uit de speciale Productenbelastingen, heeft niet nagelaten in de kringen van belanghebbenden bij de Indische landbouwbedrijven algemeene ontstemming te verwekken.

De Productenbelastingen zijn vrijwel algemeen veroordeeld geworden, aangezien ze slechts bepaalde takken van bedrijf treffen en ze daardoor reeds met den eisch van gelijkmatigheid in den op de verschillende belastingplichtigen te leggen druk in strijd komen. Door deze belastingen wordt onderscheid gemaakt tusschen verschillende belastingplichtigen en al mag men dan daarin niet zien een privilege in belastingzaken in den zin van de Grondwet, toch worden dan hierdoor naamloze vennootschappen, die deze producten produceren, achtergesteld bij die, welke andere producten ter markt brengen.

Het laatst was het Mr. Treub, die in zijn bekende nota een scherp aanval deed op deze speciale belastingen en ook Mr. Steinmetz in zijn artikelen, verschenen in „de Telegraaf”, ondersteunde dien aanval ten volle.

Maar ook de Minister van Koloniën heeft zich meermalen een principieel tegenstander van deze belastingen getoond en heeft ze slechts aanvaard uit een noodtoestand en wel als een correctief op de Extrawinstbelasting.

En toen nu bij de behandeling van het ontwerp tot aanvulling van de Indische Tariefwet in Maart 1922 in de Eerste Kamer van verschillende zijden de tegenzin tegen deze speciale heffingen werd uitgesproken, was het de heer Van Lanschot, die om paal en perk te stellen aan deze onrechtvaardige heffingen en om zekerheid te erlangen dat het driejarig tijdperk waarvoor deze belastingen in het leven waren geroepen, niet zou worden overschreden, de volgende motie heeft ingediend:

De Kamer enz. met den Minister van Koloniën van oordeel zijnde, dat de in Nederl.-Indië geheven speciale heffingen van de producten van den grooten landbouw en de aardolienijverheid zoo spoedig mogelijk uit het belastingstelsel behooren te verdwijnen, spreekt den wensch uit, dat dit na afloop van het jaar 1922 het geval zal zijn en dat alsdan de met die bedrijven behaalde winsten uitsluitend zullen

worden belast met de in de herziene ordonnantie op de Inkomstenbelasting 1920 aangegeven drie grondslagen: winst, overwinst en extrawinst.

Deze motie werd met 18 tegen 16 stemmen aangenomen, nadat de Minister nog verklaard had, dat die motie geheel overeenstemde met de inzichten en de bedoeling der Regeering zelf. Wel had de Minister het voorbehoud gemaakt, dat het reeds aangevangen overleg met de Indische Regeering niet de besliste onmogelijkheid zou doen blijken om met het beschikbare belastingapparaat dan reeds alleen met de Inkomstenbelasting verder in zee te gaan, maar toch zullen niet velen na deze positieve verklaring in de Eerste Kamer gedacht hebben dat de Minister nu waarlijk toch met verlenging van deze belastingen bij de eerstvolgende begrooting zoude aankomen.

Nu zegt de Minister wel, dat in den toestand van het oogenblik de noodzakelijkheid wortelt van verlenging met nog één jaar van den aanvankelijk op drie jaar gestelden termijn voor deze bijzondere heffingen, en zou daaruit te lezen zijn dat het slechts om nog één jaar gaat en niet meer, maar in Indische cultuurkringen is men hieromtrent eenigszins sceptisch gestemd en terecht.

Want in de eerste plaats valt de aandacht op de toelichting, die de Minister geeft in de Memorie van Toelichting op den memoriepost voor de ontvangsten uit de speciale belastingen 1922. Daar wordt gezegd, dat met het oog op de marktprijzen van de producten op het tijdstip van opstelling der begrooting behalve dan voor de Sumatra tabaksbelasting, niet op een bate kan worden gerekend en dat daarom die ontvangsten voor memorie zijn geraamd.

Nu is het niet duidelijk, waarom de Minister, indien de ten tijde van opstelling der begrooting bestaande marktprijzen hem niet op een bate doen hopen uit de belasting 1922, wel rekent op een bate uit die belastingen in 1923, want dit moet de Minister toch wel doen, wil hij in strijd met zijn standpunt, kortgeleden in de Eerste Kamer ingenomen en in strijd met zijn principe, een voorstel doen tot verlenging van die belasting. Daar moet dan toch wel een belangrijke opbrengst van verwacht worden.

Dit punt nu geeft in suikerkringen te denken. Bij een kostprijs van f 9,50 en een verkoopprijs van f 11,— brengt de Suikerbelasting bijv. reeds niets op en f 9,50 kostprijs geeft voor vele fabrieken reeds een te geflatteerd cijfer en zelfs aannemende dat de verkoopprijs van den oogst 1923 gemiddeld iets gunstiger zou zijn, bijv. f 11,77 (ik noem dit cijfer, omdat de tot heden door de V. J. S. P. verkochte ruim 6 miljoen picols van oogst 1923 f 11,77 p. pic. kristal hebben opgebracht) dan nog brengt deze Suikerbelasting zoo goed als niets op.

Ten aanzien van de andere producten, misschien met uitzondering alleen van de thee, geven de vooruitzichten geen aanleiding tot andere verwachtingen in dit opzicht, dan met betrekking tot de suiker.

En het is toch niet aan te nemen, dat de Minister zich zooveel onaangenaamheden zal getroosten bij de verdediging van deze continuatie, als hij tevoren weet, dat die belastingen tot niets leiden en dat alle moeite en kosten, in Indië aan deze belastingen besteed, niet het minste voordeel afwerpen.

De vrees is dan ook niet geheel misplaatst, dat de Minister straks zal aankomen bij zijn voorstellen tot verlenging van deze belastingen met een herziening van de grondslagen van de productenbelastingen en wel ten aanzien van de berekening van den kostprijs, om een winst te kunnen belasten, die in werkelijkheid niet gemaakt is.

Reeds was het in den Volksraad de heer Cramer, die eene herziening van de kostprijsbepaling voor de Suikerbelasting wenschte.

Voor die vrees bestaat ook daarom grond, omdat het maar al te zeer bekend is, dat de Indische fiscus zeer teleurgesteld is door de geringe opbrengst van de Extrawinstbelasting.

Maar niet uit het oog mag verloren worden, dat waar inderdaad geen extrawinst gemaakt is, van deze belasting ook niets valt te verwachten en waar de Productenbelastingen door de Regeering slechts bedoeld zijn als een correctief op de extrawinstbelasting, zou het dus niet aangaan om bij de kostprijsbepaling voor die speciale belastingen uitgaven buiten rekening te laten, waardoor slechts een fictieve winst zou worden bereikt en zulks om maar een belastbare opbrengst te fingereen. Daarmede zou tevens het doel van deze speciale belastingen, aan welk doel de Minister zich steeds krampachtig heeft vastgehouden, geheel zijn voorbijgestreefd en zouden deze productenbelastingen als geheel zelfstandige belastingen haar entree maken in het Indische belastingstelsel. Maar dan dragen die speciale heffingen een nog meer onaannemelijk karakter.

Het tweede punt, dat wantrouwen wekt tegen 's Ministers voornemen om deze belastingen met nog slechts één jaar en niet meer te verlengen, is zijn voornemen om met opheffing van het uitvoerrecht van aardolie, voor de petroleum-industrie een Raffinagebelasting „of een dergelijke heffing” in het leven te roepen.

De Minister motiveert deze nieuw te ontwerpen belasting uit een oogpunt van rechtvaardigheid tegenover de handhaving van de bijzondere Productenbelastingen, vermits anders de olieindustrie tegenover de landbouwnijverheid in een bevoorrechte positie zou komen te verkeerren, m.a.w. om scheelooigheid van de zijde van de cultures te voorkomen, zal voor de olieindustrie een speciale belasting ontworpen worden aan welke slechts een leven van één jaar zal zijn beschoren. Immers, de Productenbelastingen nemen volgens den Minister reeds na één jaar een einde. Ge-loove wie wil, dat dit inderdaad de bedoeling is in het fort intérieur van de Regeering!

Terecht wordt in cultuurkringen hierin een aanwijzing gezien tot langere continuatie van de Productenbelastingen dan met één jaar, en vraagt men zich af of het den Minister in deze wel geheel ernst is.

Wanneer de belastingen niet genoeg opbrengen dan mag dit een reden zijn om het belastingstelsel te herzien, maar dan mag dit geen reden zijn om een speciale belasting voor enkele uitgezochte bedrijven te heffen. Vindt men echter de herziening in het verhoogen van den belastingdruk op allen gelijkelijk, dan spreekt het vanzelf, dat dit die speciale bedrijven in mindere mate zal treffen dan wanneer die hoogere opbrengst alleen door die uitgezochte bedrijven moet worden opgebracht. In dit verband mag wel eens gewezen worden op de beteekenis der indirecte belastingen voor een land als Indië.

Het wil mij voorkomen, dat uitbreiding van deze belastingen voor Indië evenals voor aangrenzende Koloniën een aangewezen weg is. (Vide op dit punt het artikel van den heer R. Birkenhauer „Bezuiniging in Nederlandsch-Indië” in de Octoberaflevering van de Indische Gids).

Er kan dus bij de behandeling van de begrooting niet ernstig genoeg in de Kamer tegen dit door den Minister aangekondigde plan geprotesteerd worden.

Nu ik toch een enkele beschouwing aan deze begrooting gewijd heb, meen ik ook de aandacht te moeten vestigen op den post op de begrooting, voorkomende onder Afdeling 712 van het Departement van B. O. W. van f 1.700.000,— voor de niet met name genoemde kleinere bevoeiings- en afwateringswerken voor Java en Madoera, waaronder ten hoogste f 1.000.000,— voor den aanleg van kringwadoeks.¹⁾

Door het Dagelijksch Bestuur van het Suikersyndicaat werd in een request aan den Gouverneur-Generaal

¹⁾ Kringwadoeks zijn vergaarkommen, die in elk eindvak van de bevoeiing (een z.g. tertiair vak), als regel vlak bij de inlaatsluis worden gegraven en welke het irrigatiewater gedurende den nacht opvangen, en welk water dan den volgenden dag tegelijk met het leidingwater naar de verschillende aanplantingen (dus bevolkings- en ondernemingscultuur) wordt geleid.

raal geweest op het twijfelachtig nut van de besteding in deze tijden, waarin groote zuinigheid is bevolen, van een bedrag van f 1.000.000,— voor den aanleg van kringwadoeks, zij het dan ook dat dit millioen de beteekenis heeft van een maximum. En gewezen wordt in dat request op meerdere gevallen, waarin wadoeks werden aangelegd, die niet in gebruik waren genomen; terwijl tevens gewezen wordt op het plan van den Irrigatiedienst om in de afdeeling Malang 9 wadoeks te leggen in het plantareaal van de Suikerfabriek Sempalwadak, terwijl in die streek niet de minste behoefte aan wadoeks bestaat, omdat er in den regel voldoende water is en de zgn. dag- en nachtregeling daar dan ook slechts bij hooge uitzondering en dan nog maar voor zeer korten tijd wordt toegepast.

Het behoeft zeker wel geen betoog, dat het later in exploitatie brengen van door niet-gebruik dichtgeslibde wadoeks, die thans slechts dienst doen als visch- en eendenvijvers, extra kosten zal medebrengen, terwijl het geld, dat voor den aanleg besteed is, heel wat beter had kunnen worden aangewend, o.a. door het besteden van de daardoor vrijkomende gelden aan het onderhoud van dammen en leidingen en den aanleg van kleinere urgente irrigatiewerken, waarvoor nu slechts 7 ton is uitgetrokken en die een wanverhouding vormen tot het millioen voor voortzetting van den wadoekaanleg, die zeker niet van allermeele urgentie is. De aanleg van die wadoeks heeft een politieke ondergrond, maar dit mag in de tegenwoordige tijdsomstandigheden geen motief zijn voor de Regeering om daaraan een offer te brengen van tonnen. De practijk heeft reeds uitgeezen, dat het kringwadoekstelsel, hetwelk een gewijzigd systeem is van het door het Suikersyndicaat krachtig aangevochten oorspronkelijk systeem van Ir. Cramer, in streken met een voldoende verval, wel van nut en rendabel kan zijn, maar in streken met gering verval zijn die wadoeks van zeer problematisch nut, daar een groot deel ervan is dichtgeslibd en in die streken is het wadoekstelsel dan ook niet anders dan een politiek parade-paardje, waarmede de Regentebond voorloopig is tevreden gesteld, omdat het heet, dat het de afschaffing van de dag- en nachtregeling zal mogelijk maken.

Het ware dus te wenschen, dat in de Kamer tegen dezen post bezwaren werden gemaakt, in allen gevalle dat er bij den Minister op werd aangedrongen, alvorens deze uitgaven te doen, ernstig te laten onderzoeken of die aanleg bij elk zich voordoend geval noodzakelijk ware.

Mr. H. D. RUBENKONING.

's Gravenhage, 10 November 1922.

BUITENLANDERS OP DE AMSTERDAMSCH EFFECTENBEURS?

Een medewerker schrijft:

Voor de tweede maal binnen het jaar maakt deze kwestie in de Vereeniging voor den Effectenhandel de gemoederen warm.

Toen zij einde 1921 aan de orde was bleek de tegenstand zoo sterk, dat het niet tot definitieve voorstellen van bestuurszijde kwam.

Het thans voor de vergadering op 29 dezer ingediende bestuursvoorstel luidt gelijk bekend als volgt:

Voorstel om het bestuur uit te noodigen statutenwijzigingen te ontwerpen en in een volgende algemeene vergadering aan de orde te stellen, ingevolge waarvan vreemdelingen het lidmaatschap der Vereeniging zullen kunnen verkrijgen, echter slechts onder zekere beperkingen, waaronder:

1o. dat de te storten garantie hooger zal zijn dan die in art. 6 van de Statuten bepaald (b.v. f 12.000);

2o. dat de niet-Nederlander, die lid der Vereeniging wenscht te worden, een schriftelijke uiteenzetting moet geven van zijn levensloop van zijne meerderjarigheid af, een en ander te staven met de noodige bewijsstukken ten genoegen van het bestuur;

3o. dat degenen, die een vreemdeling als lid voordragen: a) verklaren overtuigd te zijn van de juistheid van de uiteenzetting sub 2o. bedoeld;

b) ieder gedurende 2 jaren garant blijven voor hunnen

candidaat tot een bedrag van f 2500 op eene wijze als zal zijn ten genoegen van het bestuur;

4o. dat vreemdelingen nimmer tot bestuursfuncties kunnen worden verkozen;

5o. dat de Nederlander krachtens naturalisatie, gedurende twee jaren na den datum der wet, die hem het Nederlanderschap verleende, nog wordt beschouwd als vreemdeling;

6o. dat de bestuurders van eene buitenlandsche instelling hier te lande volledig bevoegd moeten zijn de Moeder-Vennootschap aan derden te verbinden;

7o. dat een instelling wordt beschouwd eene buitenlandsche instelling te zijn, wanneer de meerderheid der met het toezicht op hare bestuurders belaste personen vreemdelingen zijn.

Wordt dit voorstel aangenomen, dan kan men dus binnenkort de definitieve voorstellen tegemoet zien, die een einde maken aan den huidige toestand, waarbij o.m. bepaald is, dat personen, die het lidmaatschap wenschen te verkrijgen Nederlanders moeten zijn, in den zin der wet en indien zij het Nederlanderschap door naturalisatie verworven hebben, gedurende de laatste 10 jaren, onmiddellijk aan den aanvang van hun lidmaatschap voorafgaande, onafgebroken hoofdverblijf in Nederland gehad moeten hebben.

Gaat men de bepalingen na, dan schijnt de opmerking gewettigd, dat de punten 1—3 al zeer weinig remmend op de toelating van buitenlanders zullen werken, vooral wanneer het gaat om filialen van groote banken. Punt 5 kan weinig anders beoogen dan het invoeren van een soort proeftijd, een zwakke nagalm der bovenaangehaalde, huidige bepalingen, terwijl punt 6 waarschijnlijk op de overweging berust, alleen vertegenwoordigers van voldoende standing toe te laten. De beteekenis der voorstellen schuilt echter in punt vier, dat wel bedoeld zal zijn een functie te vervullen, te vergelijken met de oligarchische clausule in de statuten van tal van onze belangrijke N.V., nl. handhaving van het nationaal karakter der Vereeniging. Punt 7 sluit dan ten slotte de deur tegen het binnendringen van vreemde belangen langs een omweg, nl. via de Nederlandsche bestuurders van het filiaal eener buitenlandsche instelling.

Zouden deze voorstellen het halen? Zekerheid bestaat ten deze allerminst, niet in de laatste plaats om deze reden, dat de constellatie voor de toelating van buitenlanders eer ongunstiger dan gunstiger is geworden. Hoe meer buitenlandsche orders toch door bemiddeling van leden der Vereeniging worden uitgevoerd, des te geringer zal in 't algemeen natuurlijk de geneigdheid zijn door toelating van de huidige opdrachtgevers tot de effectenbeurs de thans aan hen verdienende provisie te derven, al is dan ook op tal van wijzen, waarover hieronder nader, provisie-ontduiking den buitenlanders mogelijk.

Er zijn nu goede gronden om aan te nemen, dat het met de buitenlandsche orders het afgelopen jaar crescendo is gegaan. Het mag toch zeer waarschijnlijk geacht worden, dat de Duitschers hun guldensbelangen hebben vergroot, waarbij dan nog komt het interesse voor onze valuta van Zwitsersche en Fransche zijde den laatsten tijd betoond.

Wanneer men dus voor de vraag staat, of men aan Deutsche te Amsterdam gevestigde instellingen het lidmaatschap zal verlenen, heeft men ten eerste te overwegen, wat dit op zichzelf beteekent en vervolgens of men hier geen gevaarlijk precedent scheidt, dat een vreemdelingeninvasie ten gevolge kan hebben. Voorloopig gaat het alleen om de Deutsche Bank. De mogelijkheid bestaat echter, dat zich nieuwe kandidaten zullen aanmelden, aangezien reeds de volgende acht, door „de Telegraaf” opgesomde banken en firma's met Duitsch resp. Oostenrijksch karakter daar ter stede hun bedrijf uitoefenen:

Deutsche Bank

H. A. de Bary (Disconto Gesellschaft)

Hamburger & Co. (Darmstädter Bank)

Proehl & Gutmann (Dresdner Bank)

F. Mannheimer (Mendelssohn)

Von der Heydt Kerstens Bank (Barmer Bank)

Rhodus Königs Handel Maatschappij
Amstelbank (Oostenrijksche belangen).

Op de vergadering van de Vereeniging voor den Effectenhandel zal waarschijnlijk de stemming vertroebeld worden door de particuliere belangen van vele commissionairs.

Voor een vruchtbare discussie is een dergelijke stand van zaken niet gunstig, daar de tegenstanders allicht de argumenten pro ter zijde zullen stellen en tot een argumentatie in den trant van „right or wrong, my country” overgaan, een neiging, die te sterker zal zijn, nu op het gebied van den effectenhandel ernstige malaise heerscht en de buitenlandsche orders relatief van meer beteekenis zijn, dan in een tijd, dat het Nederlandsche publiek veel opdrachten verstrekt.

Over de kwestie is in de afgelopen weken van verschillende zijde al licht ontstoken.¹⁾ Wanneer dan ook hieronder de argumenten pro en contra nog eens worden opgesomd, geschiedt dit in de eerste plaats om deze eens samen vast te leggen.

Bij hen, die bezwaren opperen, spreken begrijpelijkerwijs in belangrijke mate de reeds genoemde particuliere belangen mee.

Vervolgens is men bevreesd voor manipulaties der buitenlanders. Deze zijn ook thans wel niet onmogelijk, doch de omweg, die er nu bij bewandeld moet worden, bemoeilijkt hen in ieder geval, meent men.

De vrees wordt verder uitgesproken, dat de buitenlandsche instellingen, eenmaal lid van de beurs zijnde, gemakkelijker dan thans een overheerschend belang bij Nederlandsche ondernemingen kunnen verwerven. Daartegenover wordt er echter op gewezen, dat sinds eenige jaren vrijwel alle nationale ondernemingen van beteekenis door het opnemen der oligarchische clause in hun statuten de kans hierop tot nul hebben gereduceerd.

Inzoverre voorstanders van de stelling uitgaan, dat door toelating van vreemdelingen de malaise ter beurze spoediger zal eindigen, doordat nieuw bloed in de organisatie gebracht wordt, wordt hun tegemoet gevoerd, dat de groote omzetten niet door de leden der vereeniging, doch door het publiek in het leven worden geroepen.

Als hoofdargument voeren de voorstanders aan, dat men niet tegen den stroom op moet roeien, doch de feiten moet accepteren, om 't even of deze prettig zijn of niet.

Gewezen wordt op de pogingen indertijd aangewend, de banken buiten de beurs te houden, pogingen, die ook op niets zijn uitgelopen. Een deel van het toen gebruikte wapentuig hebben tegenstanders thans weer nieuw opgepoetst.

Indien men de buitenlanders uitsluit laten zij deren voor zich transacties afsluiten. De mogelijkheden, welke bestaan, om dit zonder kosten gedaan te krijgen, zijn talrijk. In de eerste plaats kunnen zij een effectenfirma opkopen, wat in dezen malaise-tijd gemakkelijk genoeg zal gaan. Provisie wordt dan betaald, doch als winst terugontvangen. Hetzelfde kan geschieden door commanditair vennoot te worden, terwijl men elkander ook nog wel op andere wijze kan „helpen”.

Bepaald zou nu kunnen worden in het reglement der Vereeniging, dat voor bankiers-deelgenooten geen transacties mogen worden afgesloten, aan welke bepaling door boekenonderzoek de hand zou kunnen worden gehouden. Ook dit zou echter niets helpen. Oprichting door stroolieden van een Nederlandsche N.V., welke aandeelen aan toonder luiden, met een Nederlandsche Directie zou waarschijnlijk het antwoord zijn. Of wel — ook dit is voorgekomen — men laat een bediende lid van de beurs of van de Provin-

¹⁾ [Gewezen zij op het weekoverzicht in het „Alg. Hbld.” van 5 Nov., op de artikelen van Dr. A. Sternheim in „de Telegraaf” en op de beschouwingen in de „Dag. Beurscrt.” — Red.]

ciale Vereeniging worden en vindt de door hem berekende provisie op zijn salaris.

Hieruit blijkt wel, dat de mogelijkheden, opdrachten provisie-vrij uitgevoerd te krijgen, talrijk zijn en dat daartegen naar het schijnt geen kruid gewassen is.

Hierboven was sprake van de vrees voor manipulaties. Het gemis van het lidmaatschap sluit deze echter geenszins uit en voorstanders voeren aan, dat een toestand waarbij men weten kan, wie er manipuleert, toch altijd nog de voorkeur verdient boven een, waarbij men gissen moet: wie zit daar achter? Vermelding van den naam Erdmann en Hethey in dit verband is reeds voldoende.

Ten derde wordt aangevoerd, dat provisieconcurrentie den buitenlanders onmogelijk gemaakt wordt, wanneer zij door hun lidmaatschap aan de reglementen der Vereeniging gebonden zijn. Indien er dan toch met hen geconcurrereerd moet worden — aldus zou men het voorgaande kunnen samenvatten — dan ook met open vizier en onder gelijke omstandigheden.

Bekend is ook het argument van voorstanders, dat toelating verbreding van onze effectenmarkt ten gevolge zal hebben, hetgeen haar weerstandsvermogen en de beteekenis van Amsterdam als financieel centrum zal vergrooten. Hierbij wordt dan gewezen op den omvang, dien de valuta-transacties daar ter stede mede door de vestiging der buitenlandsche banken, gekregen hebben. Toelating der buitenlanders is in dezen gedachtengang dus een algemeen belang, waaraan dat van een zekere groep commissionairs opgeofferd dient te worden.

Intusschen kunnen tegenstanders opmerken, dat ook zonder dat vreemdelingen lid van de beurs zijn, orders uit het buitenland hun weg daarheen wel zullen vinden en reeds gevonden hebben, indien en voor zooverre dit zich voor Nederlandsche fondsen interesseert.

Ter adstructie hiervan kan aangevoerd worden, dat te Londen, waar het staatsburgerschap een vereischte voor het lidmaatschap is, door Duitschland vóór den oorlog in grooten omvang effectenorders werden geplaatst. Gegadigden voor het lidmaatschap lieten zich dan naturaliseeren. De opmerking wordt gehoord, dat deze weg ook te Amsterdam open ligt, waaraan dan deze wordt vastgeknoopt, dat in den bovengenoemden, tienjarigen termijn, welke hiermede thans verbonden is, tevens een zekere waarborg van stabiliteit van den betreffenden persoon ligt, zoodat minder gewenschte meteorische verschijningen, zooals men ze bijv. aan de groote koopmansbeurs heeft kunnen waarnemen, niet zoo licht zullen optreden. Men hoort dan ook de vraag stellen: Waarom zoo'n haast gemaakt met de toelating? Verdient het geen overweging nog eens aan te zien, hoe de buitenlandsche banken zich hier te lande ontwikkelen en of de vreemde vestigingen wel blijvend zijn? Dan kan altijd nog over hun lidmaatschap gepraat worden.

In dit verband dient er echter op gewezen te worden, dat al kan het „meteor”-argument tegen personen gelden, het tegen de filialen van groote buitenlandsche banken moeilijk kan worden aangevoerd. Terecht werd dezer dagen naar het schijnt betoogd, dat Amsterdam geworden is en blijven zal de naar het Westen uitgelegde financieel-economische voorpost van Duitschlands op verovering bedacht zijnde industrie, handel en scheepvaart. De aldaar gevestigde Deutsche instellingen zijn thans naar hun wezen medium voor het betalingsverkeer, dat met den goederen en met den fondsenhandel, voor zoover die naar het Westen — Holland inclus — georiënteerd zijn, parallel loopt.

Intusschen voert laatstgenoemd betoog van tegenstanders tot hetgeen, naar het voorkomt, de kern der kwestie is, nl. de vraag of de Amsterdamsche effectenbeurs een instelling met nationaal karakter is of dat zij haar deuren voor alle nationaliteiten open moet zetten. Betoogd wordt, dat zoowel op de New Yorksche als de Londensche, Belgische, Fransche, Zwitsersche en Deutsche beurzen het staatsburger-

schap een vereischte voor lidmaatschap is en men er daar niet aan denkt het nationaliteitsprincipe los te laten. Het gaat er nu om, — zooals het beursbericht van 15 Nov. jl. der firma Patijn, van Notten & Co. het formuleert — of de standing, het officieel cachet, dat het lidmaatschap tegenover binnen- en buitenland verleent, de materiele voordeelen ook, welke daaraan verbonden zijn, voor den vreemden ondernemer, die ten slotte in hoofdzaak vreemde belangen dient, op voet van gelijkheid met den nationalen ondernemer verkrijgbaar zullen zijn.

Deze laatste overwegingen verdienen zeker ernstig onder de oogen te worden gezien. Bestaat er gegronde aanleiding buitenlanders faciliteiten te verleenen, waar men in den vreemde tot geen contraprestatie bereid blijkt? Mocht de toelating van vreemdelingen echter op basis van wederkeerigheid kunnen geschieden, dan zou het beginsel, ook al was het voordeel voorshands aan Deutsche zijde, aannemelijk kunnen zijn.

DE DESKUNDIGEN-RAPPORTEN OVER DE STABILISATIE DER MARK.

Gelijk men weet, verzocht de Deutsche Regeering in het eind der vorige maand enkele deskundigen van internationalen roep om haar hunne meening te willen geven over de vraag of, en zoo ja, onder welke voorwaarden stabilisatie der mark bereikt zou kunnen worden. Door de deskundigen is een tweetal rapporten ingediend, welke beide in woordelijke vertaling hieronder volgen.

Het eerste is geteekend door den Londenschen bankier Hon. R. H. Brand, Professor Cassel, den Amerikaan Jeremiah Jenks en J. M. Keynes, het tweede door Mr. G. Vissering, den president van den Schweizerischen Bankverein, L. Dubois en den Russischen deskundige B. Kamenka.

Men kan beide rapporten nauwelijks als een meerderheids- en minderheidsrapport kenschetsen. Een groot deel van het betoog dekt zich in beide rapporten zelfs vrijwel geheel. Verschil is er voornamelijk in de uitwerking van de feitelijke plannen. Het tweede rapport is in dit opzicht uitvoeriger, terwijl het door den eisch van een tijdelijke afzonderlijke bank en een nieuwe munteenheid op goudbasis, verder gaat dan het eerste rapport. Ook ten opzichte van de mate van noodzakelijkheid van vreemde hulp is er tusschen beide rapporten eenig verschil. Het eerste rapport meent dat stabilisatie alleen mogelijk zal zijn uit eigen kracht, waarbij buitenlandsche hulp in de eerste plaats een psychologische functie heeft.

Het eerste rapport luidt:

I. De stabilisatie van de mark.

1. De directe stabilisatie der mark is naar onze vaste overtuiging een dringende noodzakelijkheid. Zij is een volstreekte voorwaarde voor de redding van Duitschland van de dreigende algeheele ineenstorting. Zij is een evenzoo wezenlijk belang harer schuldeischers, wier aanspraken hierdoor alle waarde verliezen zouden. De stabilisatie is mogelijk, wanneer deze schuldeischers zich bereid verklaren tot bepaalde concessies, waarop wij nader terugkomen. De stabilisatie behoort echter in de eerste plaats uit te gaan van Duitschlands eigen kracht, het inzetten zijner eigen middelen, de vastbesloten leiding zijner eigen Regeering. Het is een hopelooze gedachte onder de huidige omstandigheden, eventueel te verwachten hulp uit het buitenland tot grondslag van een plan tot stabilisatie te maken. Duitschland moet zich een eigen politiek van opbouw vormen, ook wanneer daaraan gevaren verbonden zijn. Geen andere weg staat open.

2. Op de vraag of de stabilisatie reeds onder de huidige omstandigheden mogelijk is, antwoorden wij: Neen. Ten eerste uit binnenlandsche oorzaken, voornamelijk de gevolgen der financieele politiek van het Deutsche rijk in den oorlogs- en na-oorlogstijd, ten tweede uit buitenlandsche oorzaken, in het bijzonder wegens de lasten uit het tractaat van Versailles voortvloeiende.

Op de noodzakelijke binnenlandsche maatregelen komen wij nader terug.

3. Wat de buitenlandsche lasten betreft, moet naar onze

meening iedere poging tot stabilisatie der mark mislukken en slechts leiden tot een nuttelooze verspillung van Duitschlands laatste reserves, zolang Duitschland niet voor een zeker tijdperk ontheven wordt van betalingen uit het tractaat van Versailles. Een dergelijke ontheffing is mitsdien volstreekte voorwaarde.

De lengte van het tijdperk, gedurende hetwelk de betalingen opgeschort zullen zijn, zal afhangen van de mogelijkheid in de Deutsche staathuishouding een overschot te bereiken. Van beslissende beteekenis is, dat de betalingen eerst weder een aanvang moeten nemen, wanneer zij uit een werkelijk overschot voortkomen en niet alleen door nieuwe inflatie bewerkt worden. Wij gelooven, dat het tijdperk thans op minstens twee jaren moet worden gesteld. Het uitstel moet zoowel leveringen in natura omvatten als betalingen in geld.

4. Zolang niet een definitieve en tevens spoedige en doorvoerbare regeling van het schadevergoedingsvraagstuk kan worden gevonden, kan ieder stabiliseeringsplan slechts als voorloopig worden aangezien. Met het oog op de gevaren van een verdere passieve houding, zelfs voor korten tijd, gelooven wij intusschen, dat desnoodig de stabilisatie ook voor een definitieve regeling dezer vraag ter hand moet worden genomen.

5. Wordt de boven voorgestelde ontheffing toegestaan, dan hangt het resultaat van een stabiliseeringsplan niet af van een buitenlandsche leening, doch veeleer van den toestand van de Deutsche productieverhoudingen, van de Deutsche staathuishouding en van de spoedige en definitieve regeling van het schadevergoedingsvraagstuk.

Intusschen zou de steun van een internationaal consortium van de allergrootste beteekenis zijn, door zijn invloed op het algemeen vertrouwen. Wij gelooven, dat wanneer de plannen voor de stabilisatie tot uitvoering worden gebracht, onverwijld onderhandelingen over een dergelijke steun wellicht door verleening van credietfaciliteiten in geval van noodzakelijkheid, moeten worden aangeknoopt en dat alsdan dadelijk een bankierscomité moet worden bijeengeroepen om de oprichting van een consortium voor de medewerking tot het onder uiteengezette stabiliseeringsplan te overwegen.

Wij moeten echter duidelijk als onze meening voorop stellen, dat voordat een definitieve regeling van het schadevergoedingsvraagstuk op verstandige basis tot stand is gekomen, credieten van een buitenlandsch consortium slechts in zeer bescheiden omvang en slechts als ondersteuning van eigen maatregelen van Duitschland verkregen zullen kunnen worden. Een werkelijk belangrijke buitenlandsche leening kan eerst in het rijk der mogelijkheden treden, wanneer de geldgevers zekerheid hebben hoe de toestand er aan het eind van het moratorium zal uitzien. Want zonder zoodanige zekerheid ontbreekt de gezonde grondslag voor een leening.

6. Op den duur hangt het resultaat der stabilisatie af van het evenwicht in het budget. Aan den anderen kant is de stabilisatie zelf weder een noodzakelijke voorwaarde om het evenwicht te herstellen.

Het Deutsche Ministerie van Financiën heeft ons verzekerd, dat wanneer de mark gestabiliseerd en het budget van oogenblikkelijke buitengewone uitgaven ontlast zal zijn, het mogelijk zal zijn reeds spoedig de gewone inkomsten en uitgaven in evenwicht te brengen. De oogenblikkelijke toestanden op geldgebied maken een duidelijk overzicht over het budget onmogelijk. Wij zien echter geen grond, de juistheid dezer opvatting te betwijfelen.

De uiterste spaarzaamheid bij alle staatsuitgaven en de uiterste gestrengheid bij de inning der belastingen zijn van de grootste beteekenis. Kapitaaluitgaven voor openbare werken behoren niet uit de loopende inkomsten te geschieden, maar moeten door gefundeerde binnenlandsche leningen worden gedekt. Intusschen is het noch doeltreffend noch mogelijk, absoluut alle vermeerdering van vlottende schuld te verhinderen. Na geslaagde stabilisatie zou het voor korten tijd geen bezwaar opleveren een beperkte toewijding, voor de overwinning der oogenblikkelijke moeilijkheden noodzakelijk, toe te laten.

7. Wij hadden gelegenheid vast te stellen, dat het voornaamste argument bij vele deskundigen tegen ieder stabiliseeringsplan zonder omvangrijke hulp van het buitenland op een ongunstige beoordeeling der handelsbalans berust. Voorshands ontbreekt elke grondslag voor een betrouwbare beoordeeling der statistiek. Wij hebben vele van elkander afwijkende cijfers voor ons gekregen en twifelen eraan, of één ervan bijzonder vertrouwen verdient. Om ons ten slotte van de grootte van het tegenwoordig deficit op de handelsbalans een beeld te vormen, moesten wij een andere wijze van berekening toepassen.

Op de debetzijde zijner betalingsbalans had Duitschland

het. deficit der handelsbalans, zijne betalingen ingevolge het tractaat van Versailles en de Kapitaalvlucht goed te maken. Daarvoor stonden slechts in beperkten omvang „onzichtbare uitvoeren”, buitenlandsche credieten en buitenlandsche aankopen van marken en markwaarden ten dienste. Toch is op de een of andere wijs een evenwicht van de beide zijden der betalingsbalans ook gedurende het lopende jaar tot stand moeten komen. Ware de handelsbalans werkelijk in die mate passief geweest als door sommigen aangenomen wordt, zoo zou toch de aankoop van markwaarden door buitenlanders een omvang hebben moeten aannemen, die al het mogelijke te boven gaat.

Daaruit leiden wij af, dat het passiefsaldo van de Duitse handelsbalans ook heden niet zoo groot kan zijn en dat, wanneer Duitschland van de betalingen uit het tractaat van Versailles en van den steenkoleninvoer ter vervanging van de levering van schadevergoedingskool bevrijd wordt, het verkrijgen van een evenwicht op de handelsbalans mogelijk moet zijn.

Wij houden dus den toestand der handelsbalans niet voor een beslissend beletsel voor de stabilisatie. Overigens is een gezond ruilmiddel op zichzelf reeds een krachtige factor tot verbetering van een ongunstige handelsbalans en roept het krachten op, die werken in de richting van evenwichtsherstel.

Intusschen moet één ding toegegeven worden, zonder hetwelk het herstel van het evenwicht op de Duitse handelsbalans zulke zware offers vorderen zou, dat de praktische doorvoering van ons plan in gevaar zou komen, nl. het herstel van Duitschlands gelijkgerechtigdheid in het internationaal verkeer, zijn recht invoerrechten van den weeldeinvoer te heffen en voor zijn uitvoer meestbegünstiging te eischen. Het buitenland zal eerder bereid zijn de bestaande beperkingen te veranderen, wanneer door de stabilisatie der mark de Duitse concurrentie op de vreemde markten weder een normaal karakter krijgt.

8. Onze slotsom is, dat onder de door ons geëischte voorwaarden, de dadelijke stabilisatie door Duitschlands eigen kracht mogelijk is. Wij gaan intusschen nog verder. Eenige technische vereischten zijn reeds thans aanwezig: de groote goudreserve, het tekort aan betaalmiddel, de afstand tusschen de buitenlandsche waardedaling der mark aan den eenen kant en de mate der inflatie en binnenlandsche waardedaling aan den anderen kant. Dit maakt het gemakkelijker de heerschappij over den toestand in handen te krijgen. Bij een dollarkoers van 3500 is de goudvoorraad van de Reichsbank meer dan tweemaal zoo groot als de waarde van het circulerend bankpapier. Dit is een nog nooit voorgekomen toestand. Nog nimmer is een ruilmiddel met een ongebruikte potentieele reserve van zoodanigen omvang ineengestort.

9. Wij zouden het voor onvoorzichtig houden de door ons voorgestelde stabilisatie anders dan bij een lage waarde der mark te probeeren, ofschoon deze waarde altijd nog belangrijk hooger kan zijn dan de huidige koersstand. Het is onmogelijk thans reeds te zeggen welke koers gekozen moet worden. De jongste scherpe val berust in hoofdzaak op een ineenstorting van het vertrouwen, zoodat, wanneer de boven aangegeven maatregelen tot stand komen, dadelijk een belangrijke verbetering kan intreden. Ter verduidelijking van ons inzicht zouden wij willen aannemen, dat onder de op het oogenblik, waarop dit rapport geschreven wordt, geldende voorwaarden (bij een dollarkoers van 7000) een stabilisatiekoers tusschen 3000 en 3500 voor den dollar juist zou zijn. Echter moet men voor oogen houden, dat bij iederen dergelijken koers een belangrijke toeneming der bijzettencirculatie geleidelijk noodig zal blijken naar mate het bedrijfsleven des lands tot normale verhoudingen terugkeert. De definitieve conversievoet moet worden vastgesteld met inachtneming enerzijds van de binnenlandsche koopkracht van de mark en anderzijds van den wisselkoers en niet eerder dan nadat het in het tweede deel van ons rapport ontworpen plan is begonnen te werken, nadat eenigen tijd tevoren de hoofdlijnen ervan gepubliceerd zullen zijn.

Het spreekt vanzelf, dat na volkomen doorvoering der stabilisatie een nieuwe waarde-eenheid ter hoogte van een veelvoud van de gestabiliseerde papieren mark in het belang van een vergemakkelijking van het verkeer ingevoerd moet worden.

II. Leidraad voor de stabilisatie.

1. Tegenover de toestemming tot opschorting van alle betalingen uit het tractaat van Versailles voor een duur van twee jaren, ware door de Duitse Regeering aan de Reparatiecommissie de volgende reeks van garanties aan te bieden:

a. Als bijzonder orgaan binnen de organisatie der Reichsbank ware een zelfstandig Währungsamt (Board

of Exchange Control) in het leven te roepen, waaraan de Reichsbank een daarvoor in aanmerking komend deel harer goudreserve ter beschikking zou hebben te stellen.

b. Zoolang een deel van het goud nog vrij is, moet het Währungsamt bij aanbod papiermark tot een vastgestelden dollarkoers koopen. Deze koers ware te bepalen overeenkomstig de beginselen, in het eerste deel van ons rapport uiteengezet.

c. Het totaal der vlottende schuld mag een bepaald cijfer niet te boven gaan. Verdergaande credietbehoefte van het Rijk, ware door gefundeerde leeningen te dekken.

Aan deze grondbeginselen zou zonder toestemming der Reparatiecommissie niets mogen worden veranderd. Overigens zou enerzijds de Reparatiecommissie, anderzijds het Rijk ieder ingrijpen in het bezit van het Währungsamt moeten verhinderen.

2. Nadat de Reparatiecommissie aan het bovenstaande hare toestemming gegeven heeft, zouden de volgende maatregelen genomen moeten worden:

a. Een internationaal financieel consortium ware uit te noodigen tot medewerking bij de financieele steunactie.

b. Een reserve aan buitenlandsche wissels tot een gewenscht bedrag ware door middel van het goud, waarover het Währungsamt beschikt, en de voorschotten, die door het internationale consortium van tijd tot tijd tegen voldoende zekerheid zouden worden verleend, te vormen.

c. De opheffing van alle „Devisenordnungen” en het herstel van den vrijen en onbelemmerden handel in buitenlandsche wissels en waardepapieren.

3. Het Währungsamt zou op aanvraag buitenlandsche valuta op de basis van vrije inwisselbaarheid tegen goudtegoed in het buitenland (goldexchange standard principle) al naar de positie van de markt tegen vastgestelde koersen voor papiermark moeten koopen en verkoopen, waarbij de verkoopkoers gedurende den eersten tijd met meer dan 5 pCt. boven den koopkoers zou mogen liggen. Het Reichsbankdisconto zou voldoende verhoogd moeten worden en duur geld zoo lang gehandhaafd moeten worden tot de stabilisatie volledig verzekerd is. Daartegenover zouden op onbekrompen manier handelsswissels gediscoteerd en beleeningen tegen alle gewone zekerheden voor de legitieme behoefte van den handel gesloten moeten worden.

Om voor zijn reserve aan buitenlandsche wissels een zoo hoog mogelijk bedrag van de niet benodigde wissels van het Duitse publiek te kunnen verkrijgen onder voorwaarden, die het noodige vertrouwen geven, zou

a. het Währungsamt goudwissels (in goud terugbetaalbaar) met garantie der Reichsbank, met één- of tweejarigen looptijd tegen een redelijken rentevoet moeten uitgeven en wel tegen chèques, te innen buitenlandse wissels, etc.;

b. het Währungsamt buitenlandsche wissels tegenbaar geld moeten koopen en op termijn weder verkoopen met redelijke marges voor de afzonderlijke termijnen.

De bij terugkeer tot normale economische verhoudingen noodzakelijke toeneming in de hoeveelheid bankpapier ware uit te geven tegen:

a. discontoeering van handelsswissels en beleeningen aan den handel door de Reichsbank, en

b. verkoop van mark door het Währungsamt tegen buitenlandsche wissels; daarnaast ook, weliswaar in zoo gering mogelijken omvang en hoogstens gedurende een periode van 6 maanden tegen meerdere schatkistwissels, die tot dekking van het deficit in de staats-huishouding zouden moeten worden uitgegeven, in de overgangperiode, voordat het budget in evenwicht kan worden gebracht.

R. H. BRAND.
GUSTAV CASSEL.
JEREMIAH W. JENKS.
J. M. KEYNES.

Het tweede rapport luidt:

Vraag I. Is het onder de tegenwoordige omstandigheden mogelijk de mark te stabiliseeren?

Wij antwoorden:

Het is onmogelijk tot een duurzame stabilisatie van de mark te geraken zoolang:

1o. men niet een eind heeft gemaakt aan de inflatie van het ruilmiddel, waardoor de voornaamste oogenblikkelijke oorzaak is het tekort op het budget van den Deutschen Staat en de overheidsbedrijven.

2o. de betalingsbalans passief blijft, als gevolg van een surplus op den invoer, de kapitaalvlucht naar den vreemde,

den weerzin tegen de mark in het binnenland en de verplichte betalingen in natura en geld op de reparatierekening.

Vraag II. Wanneer de eerste vraag ontkennend wordt beantwoord, aan welke voorwaarden moet dan worden voldaan om stabilisatie mogelijk te maken?

Ons antwoord ligt reeds opgesloten in dat, hetwelk wij op de eerste vraag gaven. Intusschen achten wij het gewenscht onze meening als volgt nader te preciseren:

10. de inflatie in het ruilmiddel is begonnen haar kwade gevolgen in Duitschland, gelijk elders, te doen gevoelen, toen men gedurende den oorlog, de uitgaven is gaan dekken niet door gewone inkomsten uit de belastingen, maar door slecht geclasseerde leeningen en in het bijzonder door zijn toevlucht te nemen tot vlottende schuld; later is de inflatie toegenomen door de noodzakelijkheid van de voorziening in levensmiddelen en ten slotte door de tekorten op het gewone en buitengewone budget van het „Reich“.

Voorts is de inflatie op zichzelf weder oorzaak van nieuwe inflatie, want bij iedere vermindering van de koopkracht der papieren mark, is er voor dezelfde transactie een grootter hoeveelheid noodig. Omdat de maatregelen tot stabilisatie een duurzaam resultaat zullen hebben, is het noodig dat de oorzaken der inflatie, welke bij den staat liggen, verdwijnen, d.w.z. dat het budgetair evenwicht bereikt wordt, dat de werkelijke uitgaven blijven binnen de grenzen der zoo laag mogelijk geraamde begrotingsposten, dat, wanneer de inkomsten onvoldoende zijn om de uitgaven te dekken, beroep wordt gedaan op nieuwe bronnen van inkomsten, dat ten slotte de buitengewone dienst niet belast wordt met kapitaaluitgaven, die men vermijden of tot beter tijden uitstellen kan en het budget niet met bedragen voor schadevergoeding die het eventueel overschot der ontvangsten op den gewonnen dienst te boven gaan.

Om dit doel te bereiken is de meest stricte zuinigheid in de staatshuishouding noodzakelijk, verder een vermindering van het personeel der overheidsdiensten en overheidsbedrijven, en een geleidelijk afschaffen van de directe of indirecte toeslagen op levensmiddelen.

20. Wij hebben helaas geen preciese gegevens omtrent den tegenwoordigen stand der Duitsche betalingsbalans en zijn zelfs niet zeker omtrent de juiste cijfers der handelsbalans. Het eenige wat gezegd kan worden, is dat de betalingsbalans een belangrijk tekort schijnt aan te wijzen.

Waar komt dit tekort uit voort?

a. Uit een vermindering van den uitvoer, welke vermindering het gevolg zou zijn van binnenlandsche en buitenlandische oorzaken. Onder de binnenlandsche oorzaken wordt genoemd de vermindering van het productief vermogen, gevolg van de huidige omstandigheden op het gebied van den arbeid. Het staat niet aan ons ons te mengen in de binnenlandsche vraagstukken van wetgeving in Duitschland; wij meenen echter, dat alle krachten van Regeering en bevolking in het werk moeten worden gesteld om dit productief vermogen te herstellen.

De voornaamste buitenlandische oorzaak zou te vinden zijn in de belemmeringen, die de vreemde landen aan den invoer van Duitsche goederen in den weg leggen. Deze materie is zeer delicaat. In het buitenland beklagt men zich voortdurend, en niet zonder reden, over de moordende concurrentie, die de Duitsche industrie aan die der overige landen gedurende de laatste jaren heeft aangedaan, wat geleid heeft tot den ondergang van verschillende bedrijfstakken. Wanneer Duitschland wenscht te bereiken dat de beperkingen te zijnen opzichte worden opgeheven, dan moet zijn concurrentie een normale zijn, d.w.z. niet gebaseerd op den voorsprong, dien de voortdurende daling der mark geeft.

Hoe dit zij, wat men zeggen kan is, dat, zonder mogelijkheid van uitbreiding van den uitvoer, het onmogelijk zal zijn het evenwicht op de betalingsbalans te bereiken.

b. Uit een abnormale ontwikkeling van den invoer onder de huidige omstandigheden. De daling der mark heeft een dergelijken omvang aangenomen, dat het vertrouwen der Duitschers in hun eigen ruilmiddel meer dan geschokt is. Vandaar een vermindering van den spaarzin en de neiging zich van de mark te ontdoen, hetzij door oogenblikkelijke genietingen, hetzij door het aanleggen van voorraden. Wanneer het vertrouwen hersteld kan worden door een begin van stabilisatie zou deze oorzaak van den invoer verdwijnen.

Aan den anderen kant wordt de invoer in de hand gewerkt door de verplichting van Duitschland verschillende buitenlandische artikelen toe te laten en door wat men het gat in het Westen genoemd heeft. Het is duidelijk, dat wanneer de Duitsche Regeering op dit punt onmachtig blijkt, zij zeer veel moeite zal hebben den invoer werkelijk te controleren en doeltreffend in te perken.

Daarnevens bestaat er op het oogenblik een verhoogde invoer van granen, welke invoer dit jaar bijzonder groot moet zijn als gevolg van den slechten binnenlandschen oogst. Deze factor is tijdelijk.

Ten slotte is de invoer van steenkool in hoofdzaak een gevolg van de verplichte leveringen van steenkool aan de geallieerden. Zoolang geen andere regelingen dienaangaande getroffen zullen zijn, zal deze oorzaak van passiviteit blijven bestaan.

c. Uit de kapitaalvlucht naar het buitenland en de vlucht voor de mark in het binnenland. Wij hebben geen enkel gegeven, dat ons in staat stelt er den omvang van te beoordeelen. Maar wij meenen aan den eenen kant, dat, wanneer de stabilisatie van de mark beginnen zou zich te realiseren, een van de motieven voor deze vlucht zou zijn verdwenen en de mogelijkheid van een geleidelijk terugkomen zou bestaan, en aan den anderen kant, dat de Duitsche belastingwetgeving ermede rekening moet houden, dat door zekere grenzen van vermogens- en inkomstenbelasting te overschrijden, zij den uittocht van vermogens provooert en dat zij zelfs niet met de meest draconische maatregelen dezen uittocht geheel kan verhinderen.

d. Ten slotte is Duitschland in de afgelopen jaren en tot op den laatsten tijd gedwongen geweest betalingen in geld en in natura te doen wegens schadevergoeding, die in zeer hooge mate zijn betalingsbalans hebben beïnvloed, en wij gelooven, dat elke poging tot stabilisatie voor het oogenblik nutteloos zal zijn, wanneer deze betalingen niet ophouden tot op het oogenblik, waarop men kan voorzien, dat het evenwicht bereikt wordt.

Resumeerende: waar een van de voorwaarden van de definitieve stabilisatie van de mark is, dat de betalingsbalans niet meer ongunstig voor Duitschland is, is het noodig, dat de passieve factoren, hierboven genoemd, worden terzijde gesteld. De Duitsche regeering verklaart ons dat, wanneer zij voor een voldoende lange periode zal zijn ontlast van de betalingen voor schadevergoeding, zij overtuigd is, dat de toestand zich betrekkelijk spoedig belangrijk verbeteren zal. Wij kunnen niet dan acte nemen van haar verklaring.

Vraag III. Welke maatregelen moeten genomen worden, zoo spoedig de genoemde voorwaarden aanwezig zijn?

Wanneer de hierboven opgesomde voorwaarden verkregen zullen zijn of op weg zullen zijn verwezenlijkt te worden, geven wij de volgende maatregelen in overweging:

I. Waardemeter.

Aangezien de papieren mark onder de tegenwoordige verhoudingen haar karakter van waardemeter geheel verloren heeft, moet in de naaste toekomst tot het in het leven roepen van een nieuwen standvastigen waardemeter worden overgegaan. Deze kan het best in een nieuwe goudmark worden gevonden. Met het oog op de ingetreden verarming van de totale volksgemeenschap, zal het evenwel aangevezen zijn, de oude rekeningseenheid te verlaten en een kleinere te kiezen, die tot vergemakkelijking der omrekening een rond deeltijfer van het pond sterling of den dollar moet zijn, b.v. $\frac{1}{10}$ pond of $\frac{1}{10}$ dollar. Deze eenheid ware „nieuwe goudmark“ te noemen.

II. Geldbank.

Ter doorvoering der stabilisatie der mark zou het doeltreffend zijn een zelfstandige organisatie met rechtspersoonlijkheid in het leven te roepen bijv. in den vorm eener Naaml. Vennootschap, die „Geldbank“ zou kunnen worden genoemd, aangezien de invoering van het nieuwe geld haar taak zou zijn.

Het stamkapitaal ware op 100 miljoen goudmark te stellen, die door de Reichsbank in goud moeten worden gestort. Voor de tegenwaarde ontvangt de Reichsbank de aandelen der nieuwe bank, waardoor de activa der Reichsbank geen vermindering ondergaan.

Daar de oprichting der nieuwe bank eenigen tijd zal nemen, gelooven wij, dat aanvankelijk een Comité bestaande uit vertegenwoordigers van het Ministerie van Financiën, van de buitenlandische geldgevers en de Reichsbank ware in te stellen, om de eerste operaties voor de stabilisatie te regelen.

Wanneer in het volgende van „Geldbank“ gesproken wordt, is daaronder voorloopig het bovengenoemde Comité te verstaan.

III. Internationaal Bankcrediet.

De stabilisatie der mark kan slechts met behulp van een belangrijk buitenlandsch crediet, bijv. tot een bedrag van 500 miljoen goudmark in tegenwoordigen standaard, doorgevoerd worden. Dit crediet ware het best in den vorm van een acceptrediet bij buitenlandische banken te verstrekken. De „Geldbank“ moet erover kunnen beschikken, die naar behoefte, door hierop te trekken, waardoor zij tot

aankoop van buitenlandsche wissels kan overgaan, het voor-schot kan opnemen.

Voor de credietverleening komen groote bankinstellingen in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en in Europee-sche landen met normale valuta in aanmerking. Bij deze groep zouden zich ook banken uit andere landen kunnen aansluiten, die hiertoe worden aangezocht en die zich bereid verklaren eraan deel te nemen.

Onder de auspiciën der Reparatiecommissie moet zoodra mogelijk een internationaal Bankcomité worden samen-geroepen, dat tot taak zou hebben de oprichting van een Bankconsortium, ten einde in overleg met de Reparatie-commissie en de Deutsche Regeering de vraag van het crediet in verband met de te verstrekken garanties in onder-zoek te nemen.

IV. Voorwaarden voor de Stabilisatie.

Wij achten het gewenscht op deze plaats te herhalen, dat een volledige stabilisatie slechts te bereiken zal zijn in zoverre de toestanden in het land de facto stabilisatie mogelijk maken, ni.

- a. door herstel van het evenwicht op het budget;
- b. door het komen tot een actieve of ten minste een in evenwicht zijnde handelsbalans;
- c. door evenwicht in de betalingsbalans.

ad. a. Voorzover evenwicht in het budget niet door vermeerdering van inkomsten uit belastingen mogelijk is, moet het evenwicht door vermindering der uitgaven verkregen worden. Aangezien een belangrijke verhooging van inkomsten nauwelijks mogelijk zal zijn, zal slechts de vermindering der uitgaven tot het doel kunnen leiden. In de eerste plaats moeten niet alleen de tekorten op de spoorwegen en den postdienst, incl. telefoon en telegraaf, verdwijnen, d.i. moeten de bedrijfsinkomsten de bedrijfsuitgaven dekken, doch deze instellingen moeten ook voldoende overschotten laten om amortisatie van gebouwen etc. en rente over het erin gestoken kapitaal op te brengen. Voorts is vol-strekt noodig, de toeslagen, die ingevolge de „Zwangs-wirtschaft” te betalen zijn en die een onjuiste prijs-vorming veroorzaken, zoo spoedig mogelijk te beëindigen. Ten slotte moet overgegaan worden tot vermin-dering van het aantal ambtenaren.

Wat betreft de buitengewone uitgaven, die volstrekt noodzakelijk zijn — als voor spoorwegen, kanalen etc. — moet opgemerkt worden, dat de hiervoor noodzake-lijke gelden door binnenlandsche leeningen op langen termijn moeten worden opgebracht. Over de schadever-goedingsbetalingen spreken wij nog nader.

ad. b. Alles moet in het werk worden gesteld om de handelsbalans actief te doen worden, waardoor tegelijk de betalingsbalans in gunstigen zin beïnvloed wordt. Tot dit doel moet vóór alles een vermeerdering van de productie worden verkregen, zoowel door verbetering van arbeidsmethoden als door verhooging der arbeidsintensiteit en, waar noodig, door verlenging van den arbeidstijd. Tegelijk ware de mogelijkheid van een verlaging van het arbeidsloon te onderzoeken, onder aanpassing aan de waarde van het geld.

Voor deze maatregelen is echter de medewerking der arbeiders niet te verwachten zolang eenerzijds de verhoogde arbeidsprestatie niet zoowel het geheele Duitsche volk als ook den arbeider zelf ten goede komt en anderzijds het nominaal verlaagde loon niet een grootere koopkracht bezit.

ad. c. Betalingen op reparatierekening moeten aan het Deutsche Rijk niet opgelegd worden zolang zij niet uit het overschot van het budget betaald kunnen worden, daar anders deze betalingen tot een nieuwe creatie van schatkistpapier en daarmee tot een verhooging der papiercirculatie i.c. inflatie zouden leiden en aldus de stabilisatie onmogelijk zouden maken.

Definitieve stabilisatie kan eerst aan de orde komen, als de voornaamste voorwaarden vervuld zijn. Hiertoe moet de Regeering tot evenwicht in het budget komen, industrie en arbeiders moeten de arbeidsprestaties trachten te vermeerderen en de geallieerde Regeeringen moeten zich vereenigen met een regeling van de betalingen op de schade-vergoedingsrekening.

Op den duur zal een dergelijke stabilisatie alleen blijvend kunnen zijn, wanneer het schadevergoedingsvraagstuk een definitieve oplossing zal hebben gevonden, welke een vast betalingsplan insluit.

V. Voorloopige stabilisatie.

Wanneer er gegronde hoop is, dat bovengenoemde voor-waarden op een niet al te veraf liggend oogenblik vervuld zullen worden, kan een poging tot voorloopige stabilisee-ring ondernomen worden. Daarbij moet niet vergeten wor-

den, dat een voorloopige stabilisatie steeds tot zekere hoogte een vaagstuk is, aangezien blijken kan, dat de noodige voorwaarden niet te vervullen waren.

De eerste stabilisatiepoging ware als volgt in te leiden:

Waar het voor alles noodig is dat de „Geldbank”, die de leiding der operatie hebben zal, over voldoende krachten beschikt om alle tegenstroomingen te overwinnen, behoort de „Geldbank” c.q. het Comité:

1. het geheele buitenlandsche crediet,
2. een zoo hoog mogelijk bedrag aan goud van de Reichs-bank ter beschikking te hebben.

Met behulp van deze omvangrijke liquide middelen zal de „Geldbank” marksaldi en markpapiergeld opkopen, daarbij voornamelijk haar werkzaamheid op de buitenlandsche markten concentreerende.

Door doelbewust optreden kunnen, naar wij gelooven, alle mogelijkerwijs te verwachten tegenoperaties krachtig tegemoetgetreden worden en zal een belangrijke verbetering van den markkoers op de buitenlandsche markten kunnen worden verkregen.

Deze verbetering der mark is een van de hoofddoelinden, aangezien de jongste val van de mark in bijzondere mate tot een crisis van wantrouwen is terug te brengen, welke crisis, na wegneming van het wantrouwen, snel een om-gekeerde beweging met zich zou kunnen brengen.

Aannemende, dat aldus de mark op een belangrijk hooger niveau kan worden teruggebracht, zullen de volgende belangrijke voordeelen bereikt zijn:

- a. aan de buiten alle verhouding sterke waardedaling der mark wordt een eind gemaakt;
- b. de mark wordt op een basis gebracht, die tegenover den stand van nu, niet de volledige waardeeloosheid van het markbezit van alle mogelijke soort beteekent;
- c. hoe hooger het niveau van stabilisatie gekozen wordt, des te eerder zal de biljettencirculatie van thans voor de behoeften van het land voldoende zijn.

Aan den anderen kant zal:

- a. een definitieve aanpassing van het arbeidsloon aan de nieuwe innerlijke waarde der mark een meer of minder lang tijdperk van groote moeilijkheden medebrengen;
- b. een belangrijke prijsverlaging het natuurlijk gevolg zijn.

En door de stabilisatie veroorzaakte betere economische toestand zal ook aan de Regeering het volgen van een ge-zonde economische politiek gemakkelijker maken. Dan zal ook de staatshuishouding weder op een vasten grondslag kunnen worden opgebouwd en het evenwicht hersteld kunnen worden.

VI. Tijdstip der voorloopige stabilisatie.

Wanneer al deze wenschelijke gevolgen in aanmerking worden genomen, schijnt het aangewezen, dadelijk een poging tot voorloopige stabilisatie te doen, wanneer er uitzicht bestaat, dat de genoemde voorwaarden binnen niet te lan-gen tijd vervuld zullen zijn.

VII. Conversiekas.

Wanneer een voldoende hooge koers van de mark bereikt zal zijn, moet met alle middelen gepoogd worden, den koers op dit niveau te houden, hetzij door aankoop van buiten-landsche wissels bij verdere stijging der mark, hetzij door aankoop van marken, wanneer deze steun behoort. Hiervoor zou een Conversiekas het meest geschikt zijn. De „Geld-bank” zou deze taak kunnen overnemen.

VIII. Eventuele parallele standaard.

Het beoogde doel is het herstel eener gouden standaard. Voor het geval, dat een overgangstijd noodzakelijk zou blij-ken, zou het aangewezen zijn, tijdelijk de papieren mark in circulatie te laten en tegelijk de goudmark als rekenmunt in te voeren.

Wij hopen evenwel, dat een directe overgang van den papieren naar den gouden standaard mogelijk zal zijn.

IX. Definitieve stabilisatie.

Overwogen zal dan moeten worden hoe de nog in omloop zijnde papieren markbiljetten tegen goudmarkbiljetten of overeenkomstige deposito's ingewisseld moeten kunnen worden. Is dit geregeld en geschied, dan komt de opheffing van de „Geldbank” aan de orde, en kan de Reichsbank we-der alleen met de bankbiljettenemissie en de handhaving der pariteit worden belast.

X. Vlottende schuld.

Gedurende een zekeren overgangstijd zal een verdere ver-meerdering der vlottende schuld niet achterwege kunnen blijven. Dienovereenkomstig behoort aan de Regeering de bevoegdheid gelaten te worden tot een beperkt, alsnog vast te stellen bedrag de vlottende schuld te vermeerderen, tot de gunstige werking der stabilisatie zich ten volle gevoelen doet.

De te treffen maatregelen moeten zonder verwijl in gereedheid worden gebracht, omdat anders te vreezen is, dat de actie te laat zal zijn om nog uitzicht op resultaat op te leveren.

VISSERING.
DUBOIS.
KAMENKA.

Berlijn, 8 November 1922.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

De uitslag der verkiezingen; de toestand van het bedrijfsleven; handelsbeweging over de maand October; herleving van het provisieverdelingsvraagstuk ter beurze; Sir Herbert Hambling over muntkwesties.

Onze Londensche correspondent schrijft ons d.d. 18 November 1922:

The great sporting event is over, and this country is now ruled by the Conservative Party, with a majority which is less than the pessimists feared, and greater than the party managers expected. The outstanding feature of the election has been the success of the Labour Party, which has done better than was hoped even by its friends. With 142 seats it is two and a half times as strong as the Independent Liberals, and nearly three times as strong as the supporters of the ex-Premier. But, what is of much greater importance from the standpoint of the efficient conduct of public affairs, the composition of the Labour Party has undergone an important change. The Trade Union element has been reinforced by a very strong contingent of „intellectuals”, among them a group of ex-Liberals whose knowledge of the conditions on the Continent is direct and personal, so that for the first time since the end of the war the Government's foreign policy will be criticised by men who know of what they are speaking. In this respect the new House of Commons presents a great advantage over the last. It is not going too far to say that in the last House of Commons we had a Government without an Opposition, now we have an Opposition without a Government, so far at least as debating power is concerned. The great bulk of the best speakers are outside of the Governmental ranks, and that is not a more satisfactory state of affairs than the opposite.

For the rest, the election has shown that the majority of the votes cast lie with the Opposition, so that only our antiquated system of elections has enabled the Conservatives to pile up their majority. And, more important than this, the election campaign has not told the country what the policy which the new Premier intends to pursue really is. The more informed critics have shown that the policy of tranquillity really conceals very serious dangers to certain great causes. The Premier has only, for instance, promised that he will not effect fundamental alterations in the trade policy of the country. But this is quite unsatisfactory, since the Safe Guarding of Industries Act allows of very considerable changes in detail, quite opposed to the true spirit of free-trade, but still not fundamental alterations. Again, it is by no means clear that the policy of veiled opposition to the Trade Union representation in the House of Commons will be given up. Most important of all, we really do not know what policy the Government intends to follow on Reparations. One of the unfortunate results of the deluge of oratory to which the country has been treated is that the report of the foreign experts at Berlin has hardly been seriously considered, and yet, with the Brussels Conference looming ahead, we ought to know very soon what the Government intends to do. I may as well say frankly that I have very good reason to know that informed circles are not very optimistic as to the future, the blame being fairly equally distributed between the Allies and the Germans themselves. The feeling that the Germans are too weak to take any steps at all themselves has not been removed by the

publication of the last note to the Reparations Commission. It may here be useful to state that at last the Reparations Commission has been moved to publish the first of a series of financial statements, though in such a form that the information contained therein will be of little use except to the expert-reader of accounts.

Meanwhile, what of the domestic trade situation? Well, it is not easy to be very cheerful. Unemployment is again slightly on the increase, though this is only a seasonal change, and must not be over stressed. On the other hand, there is some evidence from the banking figures that trade is improving steadily. For the first time for many months, the figure of Acceptances shows a rise. At the end of October, the outstanding figure was £56,9 millions, as compared to £50 mills. at the end of the previous month. We are now back to the level of March of this year. Deposits, after falling sharply in September, have also risen again: from a total of £1661 millions to a total of £1686 mills. On the Assets side, also, there are some comforting changes. Thus, discounts have risen from £296 to £309 mills., whilst advances have gone up from £711 to £724 mills. This looks well, accompanied as it is by a fall in the investments, from £406 to £395 mills. The iron and steel output also shows an improving situation. Pig-iron output last month was 481.000 tons, which compares with 430.000 tons in Sept., whilst steel production was 565.000 tons, which compares with 556.000 in the previous month. Wholesale prices also show a slight rise: the Board of Trade index, which was 153,9 in September, was 154,8 last month. But when one turns to the statistics of foreign trade, the position is by no means so reassuring, as the following summary shows.

Imports in October rose from £76,9 mills. in the previous month to £85 mills. last month, the details being:

	Oct. '22	Sept. '22
Food, Drink and Tobacco	£ 38,6	£ 35,6
Raw Materials	„ 26,4	„ 21,8
Manufactures	„ 19,7	„ 19,2

Exports of British articles fell from £62,5 mills. to £60,4 mills., the details being:

	Oct. '22	Sept. '22
Food, Drink and Tobacco	£ 3,1	£ 3,2
Raw Materials	„ 9,2	„ 10,1
Manufactures	„ 47,0	„ 48,4

Re-exports on the other hand, have done comparatively well, the total having risen from £6,4 mills. to £8,3 mills.

The necessity of electing a member of the governing body of the Stock Exchange has led to a revival of the question of sharing commission. The main difficulty in this connection is represented by the big banks, who of course introduce a large amount of business to the Exchange, though, as that business passes mainly through a relatively small number of large firms, the smaller stock exchange firms get none of the cake, and are the more opposed to the whole system of splitting commission. There seems to have been an idea prevalent in stock exchange circles that the clearing banks were prepared to modify their attitude on the subject, but any hopes on this point have been dispelled by the letter addressed to the Chairman of the Committee by the representative of the clearing banks. Mr. Martin Holland in his letter makes it quite clear that the clearing banks stick to their guns.

The interminable dispute over currency has been continued this week by a speech by Sir Herbert Hambling, the deputy-chairman of Barclay's Bank. Sir Herbert presses for a settlement of Reparations, and has come out in favour of devaluation. There is nothing new in what he says, the interest lies in the fact that so far as the City is concerned, the process of education is proceeding apace. But though there will be agreement on the point that

the most depreciated European currencies cannot be restored, it is a little more doubtful whether the application of the policy to this country will be accepted. Sir Herbert's argument that those who have lost by inflation will not be the ones who will gain from deflation can be overdone: a belief that things will be brought back to the old position must have had some effect on people's actions, so that there will be some disappointment of legitimate expectations if things are left on their present footing. We in this country have got so far that there is no great difficulty in going a little further. In any case, it is a little surprising that the practical men should know so little of the methods of adjusting contracts which have been used in the past, for instance, after the debacle in the Austrian finances, after the American revolutionary wars, and in other cases as well. If it is possible to readjust contracts, deflation loses much of its terrors, though a complete return to the old standards is only a counsel of perfection in most cases.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand October 1922, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van October 1921.

De oorlogswinst- en verdedigingsbelastingen brachten tot dusver in totaal op f 1.092.785.980, waarvan f 776.524.595 op rekening komt van eerstgenoemde heffing.

Met inbegrip van de opcenten ten behoeve van het leeningfonds — behalve die op den suikeraccijns, welke geen verzwaren van belastingdruk medebrachten — is in totaal eene som van f 1.377.516.425 ontvangen uit belastingheffing, die haren grond vindt in de buitengewone omstandigheden.

De gewone middelen zonder de bate uit den tabaksaccijns brachten in de afgelopen maand f 46.699.411 op tegen f 36.836.812 in October 1921 en vertoonden mitsdien een vooruitgang van f 9.862.599. De totale opbrengst zonder genoemde bate in de afgelopen maand overtrof de raming met een bedrag van f 10.899.328.

De opbrengst over de eerste tien maanden van 1922, de tabaksaccijns weder niet in aanmerking genomen, overtrof de opbrengst over de overeenkomstige maanden van 1921 met een bedrag van f 11.843.476, terwijl de raming met een bedrag van f 17.685.362 werd overschreden.

In vergelijking met October 1921 vertoonden in October 1922 vooral de inkomstenbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de vermogensbelasting, de bieraccijns, de rechten van successie, de invoerrechten en de loodsgelden een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de personeele belasting, de suiker-, de wijn-, de gedistilleerd- en de zoutaccijns, en de registratierechten.

Vluggere aanslagsregeling en invordering, die ten gevolge hadden, dat de eerste maanden van dit jaar een hooger opbrengstcijfer van de grondbelasting kon geconstateerd worden, zijn thans oorzaak dat deze belasting van f 1.275.712 op f 1.065.663 terugliep. Behalve de personeele belasting, die f 408.512 minder opbracht, vloeiden de overige directe belastingen ruim. De inkomstenbelasting bracht niet minder dan f 13.270.764 op, alzoo een bedrag van f 4.058.822 meer dan over October 1921, terwijl de dividend- en tantiëmebelasting en de vermogensbelasting respectievelijk toenamen met een bedrag van f 2.157.670, en een bedrag van f 526.468. De hoogere opbrengst van de vermogensbelasting is vermoedelijk een gevolg van de vaststelling van voorloopige aanslagen.

Wat betreft de mindere opbrengst van den suikeraccijns — f 344.127 — kan opgemerkt worden, dat in vorige maanden de grossiers voorraden hebben ingeslagen met het oog op de verwachte hoogere prijzen. De opbrengst ondervindt hiervan thans den

terugslag. Voor de mindere opbrengst van den wijnaccijns — f 5.809 — is geen bepaalde reden op te geven.

Omdat de sterke drank zoo duur is, blijft de opbrengst van den bieraccijns zich in stijgende richting bewegen; de meerdere opbrengst bedroeg deze maand f 28.182. De teruggang van den gedistilleerdaccijns met een bedrag van f 782.403, is wellicht voor een deel te wijten aan toenemende smokkelarij langs de Oostgrens. De zoutaccijns bracht deze maand f 115.216 op tegen f 119.335 over October 1921.

In tegenstelling met vorige maanden, toen dit middel terugliep, leverde de geslachtaccijns in de afgelopen maand f 87.552 meer op, voor welke meerdere opbrengst geen bijzondere reden kan worden opgegeven.

Vermoedelijk ten gevolge van uitbreiding der zegelbelasting was de bate uit dit middel deze maand f 225.602 hooger dan over October van het vorig jaar. De registratierechten daarentegen blijven een slecht figuur maken. Minder plaatsing van aandelen in Naamlooze Vennootschappen en minder overdrachten van vast goed bij dalende prijzen waren oorzaak, dat dit middel met een bedrag van f 225.602 terugliep.

De vooruitgang van de loodsgelden met een bedrag van f 76.383 schijnt er op te wijzen, dat de scheepvaart toeneemt. Eveneens valt een vooruitgang te boeken bij de rechten op den invoer en de statistiekrechten, die deze maand respectievelijk bedroeg f 175.163 en f 344.

De successierechten leverden deze maand voor de schatkist een bedrag van f 7.057.105 op, tegen f 1.945.977 over October 1921 en vertoonden mitsdien een vooruitgang van f 5.111.128, hoofdzakelijk een gevolg van het hoogere tarief.

Ondanks de verdubbeling van de belasting op 1 November 1921, is de opbrengst van de belasting op de gouden en zilveren werken verminderd van f 96.493 op f 92.493.

De tabaksbelasting bracht deze maand f 1.107.311 op (de vorige maand was de opbrengst f 1.100.152).

Over het geheel genomen is de totale opbrengst over October 1922 niet onbevredigend te noemen.

AANTEKENINGEN.

Werkloosheid en werkloosheidssteun in Zweden. — De heer Fabian von Koch, docent aan de handelsfaculteit der Stockholmsche Universiteit, schrijft ons alsnog ten verfolge op zijn beschouwingen, opgenomen in ons nummer van 25 October ¹⁾:

Van het verloop der werkloosheid in Zweden gedurende de afgelopen jaren geven onderstaande cijfers een beeld:

Op het einde van	Werklooze leden van Vakverenigingen in procenten van het aantal leden.							
	1913	1914	1917	1918	1919	1920	1921	1922
	%	%	%	%	%	%	%	%
Januari	8,9	10,4	5,9	6,0	7,5	7,6	20,1	34,8
Februari	7,1	7,5	5,5	5,0	7,6	7,5	20,7	32,1
Maart	5,7	6,5	7,0	4,9	8,1	4,5	24,5	30,6
April	4,0	5,1	4,4	5,0	7,5	3,5	24,2	28,6
Mei	2,6	3,2	2,8	4,0	6,1	2,9	25,1	23,3
Juni	2,7	3,1	3,1	4,6	4,6	3,4	27,7	21,5
Juli	2,5	3,0	3,3	4,2	3,8	2,8	27,9	19,8
Augustus	2,3	8,1	2,8	3,5	3,2	3,0	27,4	17,4
September	2,2	7,7	2,4	3,7	3,1	2,9	27,3	—
October	2,6	8,1	2,8	3,2	3,2	4,3	27,1	—
November	4,4	10,3	2,4	3,4	3,8	7,0	28,8	—
December	7,5	15,0	5,8	7,3	7,2	15,8	33,2	—

Toen de algemeene depressie in den herfst van 1920 inzette, namen de Zweedsche ondernemers niet onmiddellijk maatregelen ter vermindering der productie. Daar zij zich nog levendig herinnerden, hoe op

¹⁾ Verg. ook pgn. 720 van dezen jaargang.

de depressie, welke na den wapenstilstand inzette, de hausse periode gevolgd was, verwachtten zij, dat de inzettende conjunctuurdaling slechts zeer korten tijd zou duren en lieten daarom hun voorraden aangroeien, terwijl de vraag inkromp. Toen ten slotte de banken geen nieuw crediet meer wilden verlenen moesten ze plotseling een groot aantal arbeiders ontslaan.

Gedurende de laatste paar maanden valt een groote verbetering in de industrie te constateeren, zoodat uit vele districten een bijna geheel verdwijnen van de werkloosheid gerapporteerd wordt. Ten deele is dit ongetwijfeld het gevolg van het feit, dat werkgevers en werknemers zich langzamerhand aan de nieuwe, thans heerschende economische omstandigheden hebben aangepast. Opgemerkt dient te worden, dat in Zweden verhuizing naar een andere plaats en overgang in een ander beroep in verhouding tot andere landen vrij gemakkelijk plaats vindt.

In den mijnbouw en de metaalnijverheid heerscht echter nog een zeer ernstige depressie.

Geraamd aantal werklozen en aantal personen dat werkloosheidssteun geniet.

1922 Einde van:	Geraamd aantal werklozen	Aantal uitkeering genietenden	Aantal te werk gestelden bij de Staatswerk- verschaffing	Aantal te werk gestelden bij de Gemeente- lijke werk- verschaffing
Januari.....	163.000	61.000	24.491	12.700
Februari.....	156.000	65.400	28.932	12.800
Maart.....	149.300	63.400	31.583	10.200
April.....	124.700	53.300	24.021	8.100
Mei.....	84.500	28.100	17.450	6.200
Juni.....	49.300	8.400	17.423	5.300
Juli.....	38.300	4.800	18.600	4.200
Augustus.....	36.000	2.350	20.500	3.600
September.....	35.100	2.340	20.300	3.500

Ten einde een toestand van permanente werkloosheid te vermijden werd in het afgelopen voorjaar bepaald, dat de staatswerkverschaffing gedurende den zomer aanzienlijk ingeperkt zou worden. Vanaf den eersten Mei (in sommige gevallen een paar weken later) zou geen uitkeering meer verstrekt worden aan hen, of zouden niet meer bij de werkverschaffing aangenomen worden zij, die behoorden tot de volgende groepen:

1. Gehuwde of ongehuwde landarbeiders, arbeiders in het boschbedrijf werkzaam, vlotters, visschers en alle andere ongeschoolde arbeiders in landelijke districten.

2. Ongehuwde arbeiders uit de zomer-seizoenbedrijven, nl.: alle categorieën bouwvakarbeiders, arbeiders in steenfabrieken en suikerfabrieken, transportarbeiders, zeelieden, hotel- en restaurantpersoneel enz. en ongeschoolde arbeiders van allerlei aard.

Tetzelfdertijd werd de aandacht der plaatselijke commissies gevestigd op de noodzakelijkheid, van verdere uitkeering of werkverschaffing uit te sluiten al die personen, die deze niet dringend behoeften.

Eenige maanden later werd bepaald, dat vanaf 1 Augustus 1922 en tot nader bericht, door den Staat gesubsidieerde uitkeeringen in alle gemeenten zouden gestaakt worden, waar tot dusverre uitkeeringen plaats vonden. (Naderhand zijn enkele uitzonderingen toegestaan). Anderzijds werden de bepalingen ten aanzien der werkverschaffing eenigszins verruimd. Zoo kunnen thans zoowel gehuwde als ongehuwde arbeiders uit seizoenbedrijven bij de Staatswerkverschaffing worden aangesteld. Bouwvak- en landarbeiders en arbeiders in het boschbedrijf werkzaam zijn echter uitgesloten.

Gedurende den aanstaanden winter zal de Zweedsche werkloosheidspolitiek wellicht nog meer beperkend zijn.

Ten einde aan te toonen, dat het ook in stedelijke districten mogelijk is geweest een beperkende ondersteuningspolitiek te voeren, mogen de volgende cijfers dienen:

Aantal personen, dat te Stockholm werkloosheidsuitkeering geniet.

1922	
Januari.....	9.124
Februari.....	10.107
Maart.....	10.984
April.....	8.461
Mei.....	5.375
Juni.....	1.210
Juli.....	980
Augustus.....	531
September.....	630

Ten slotte volgt hieronder dan nog een overzicht van de bedragen, welke de Staat aan de diverse vormen van werkloosheidssteun heeft ten koste gelegd van 1 Januari tot 30 September 1922 en gedurende de maand September alleen.

	1 Jan.-30 Sept. Kr.	Sept. Kr.
Z.-Zwedens staatswerkverschaffing	24.778.706	3.359.070
N.-Zwedens id. („Statsarbetena“)	11.942.714	1.032.427
Automobilwegen der Staatsspoorw.	350.000	43.000
Diverse werken	163.622	715
Werkloosheidsuitkeering	10.751.794	280.054
Huurvoorschotten	463.329	156.039
	48.450.665	4.871.305
	F. v. KOCH.	

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's Gravenhage, 15 October 1922.

Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart, Metallisme en a-metallisme; Mr. C. Bake, Een merkwaardig Koninklijk Besluit; F. J. W. Drion, Zelfbedrog; Dr. M. Vajda, Het Fordney-McCumber tarief.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, September 1922.

K. Muhs, Die Kategorie der Funktion in der Nationalökonomie und ihre Anwendung auf die Kapitaltheorie.

Weltwirtschaft. — Berlijn, April 1922.

Dr. Schwarz, Die Steuerbelastung in Deutschland und bei den Alliierten; W. Böttcher, Grosz-Hamburg; A. Seiffert, Die Wirtschaftliche Lage in Oesterreich.

Idem. — Berlijn, Mei 1922.

Wernecke, Die französischen Häfen; Neuberg, Das zwischenstaatliche Urheberrecht.

Idem. — Berlijn, Juni 1922.

Stieler, Transportfragen in Genua; O. Otto, Die Bedeutung der Weltfinanzkrise für die Vereinigten Staaten.

Idem. — Berlijn, Juli 1922.

Prof. Dr. O. Goebel, Handelsberichterstattung über das Ausland; Dr. Sering, Die Wirtschaftskrise und die auswärtige Politik; S. Buetz, Die Aussenhandelspolitik der amerikanischen Banken.

Idem. — Berlijn, Augustus 1922.

E. Trott-Helge, Wirtschaftsverbände und Aussenhandels-Aktiengesellschaften in Sowjetrussland.

Idem. — Berlijn, September 1922.

Mitteilung der Deutschen Weltwirtschaftlichen Gesellschaft E. V.: Vorträge im Winter 1922; Prof. Dr. O. Kende, Zur Frage der wirtschaftlichen Lebensfähigkeit Oesterreichs; O. Otto, Zur Anleibefrage.

Zeitschrift für Volkswirtschaft und Sozialpolitik. — Weenen en Leipzig, Bnd. II, Heft 1-3.

Dr. H. Mayer, Untersuchung zu dem Grundgesetz der wirtschaftlichen Wertrechnung; Dr. H. Wittke, Die kriegswirtschaftlichen Organisationen und Zentralen in Oesterreich; Dr. W. Loewenfeld, Die Geldentwertung im Steuerwesen; G. Seidler-Schmid, Adam Müller. Von der Bedeutung seiner Lehren für unsere Zeit; Dr. E. H. Vogel, Das Ziel der Währungs-politik.

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Paris, October 1922.

G. Cadoux, Les changes budgétaires locaux des habitants du département de la Seine; G. Roulleau, Chronique des Banques et questions monétaires; P. Neymarck, Les émissions et remboursements en 1921 d'obligations de chemins de fer français.

Bank-Archiv. — Berlijn, 15 Juli 1922.

Dr. Friedrich, Kreditnot und ihre Bekämpfung; M. Beseler, Zum 50 jährigen Geschäftsjubiläum des Wiener Giro- und Cassen-Vereins; Dr. Kretzschmar, Bestellung einer einheitlichen Hypothek für Forderungen an verschiedene Schuldner; Dr. Boethke, Gesamthandigentum und Steuern; Dr. G. Mehrlein, Der Handel in Gold und Silber in Deutschland seit Kriegsbeginn (Schluss); Dr. K. A. Herrmann, Die deutsche Inflation. Eine Währungsstatistische Kritik; Dr. H. Siemssen, Die Kapitalertragsteuerpflicht der defektiven Stückzinsen; Dr. Bossert, Aufrechnung von Markforderungen gegen Valutaschulden im Ausgleichsverfahren.

Idem. — Berlijn, 1 Augustus 1922.

Prof. Dr. Riesser, Die Kontrollrechte des Garantie-Komitees der Entente gegenüber der deutschen Staatsverwaltung; Prof. Dr. O. Hoetzsch, Der Zusammenbruch der Sowjets und die Wirtschaftliche Wiederherstellung von Russland; Dr. H. A. Simon, Valutazinsschulden nach dem Reichsausgleichsgesetz; Dr. Koepfel, Sind Anschaffungsgeschäfte zwischen offenen Handelsgesellschaften steuerpflichtig, wenn die Gesellschafter dieselben Personen sind? Dr. J. Curtius, Die Reform des Erbschaftssteuerrechts; Dr. Bernicken, Erfordert die Gewährung von Bezugsrechten einen Generalversammlungs-Beschluss?

Idem. — Berlijn, 15 Augustus 1922.

Dr. W. Koepfel, Die Zwangsanleihe; J. Molling, Eine werthbeständige Anleihe zu verzinsen und zu tilgen durch Leistungen der Eisenbahn und Post; Dr. E. W. Schmidt, Die Handlungsunkosten der Grossbanken; Dr. Bernicken, Gesellschaftsteuer und Gründungs- b.z.w. Kapitalerhöhungskosten; Polster, Weiteres zur Frage der Bestellung und Eintragung von Sicherungshöchstypotheken; Dr. von Werthern, Sind bei der Wertfeststellung des nachlasssteuerpflichtigen Vermögens die Wertpapiere mit laufenden Stückzinsen anzusetzen?

MAANDCIJFERS. POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	Juni 1922		Juni 1921	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op u ^o	72.187	—	40.579	—
Stortingen		106.874.783	249.136	80.069.334
Overschrijvingen:	675.225			
a. bijgeschreven		288.840.498	126.565	190.879.021
b. afgeschreven		287.660.260	136.698	194.025.749
Afgeschrijvingen wegens chèques.	458.138			
Totaal tegoed rekeninghouders op u ^o .	—	182.796.585	—	122.407.921

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM

	Juli 1922		Juli 1921	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Ontvangen en betaald: in contanten door overschrijving ¹⁾ .	27514	f 15.398.642	29940	f 22.431.370
Particuliere rekeninghoud. Saldo te goed part. rek. u ^o .	104292	357.139.097	66806	243.442.876
Deposito's voor een jaar vast.	15780	37.226.238	11423	26.231.601
	—	15.021.549	—	8.714.778
	1516	5.703.400	368	572.900

¹⁾ Inclusieve verrekeningen tusschen gemeentediensten, zijnde pl m. f 274.986.355,50 voor de maand Juli 1922 en f 177.254.009,03 voor de maand Juli 1921. ²⁾ Aantal.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens).

	October 1922	Sedert 1 Januari 1922	Overeenkomstige periode 1921
Directe belastingen.			
Grondbelasting	1.065.663	14.733.209	13.864.526
Personeele belasting ..	2.562.736	13.721.939	16.177.309
Inkomstenbelasting ..	13.270.865	111.009.046	95.010.811
Dividend- en tantiëmebelasting	4.612.067	16.157.431	23.198.755
Vermogensbelasting ..	1.358.683	12.416.344	11.903.749
Accijnzen.			
Suiker	2.985.213	33.728.543	31.276.814
Wijn	47.296	1.916.726	1.504.765
Gedistilleerd	4.476.762	48.913.512	48.517.563
Zout	115.216	1.198.296	1.206.380
Bier	502.289	3.907.746	3.528.038
Geslacht	967.161	8.095.860	9.579.796
Tabak	6.107.311	4.817.658	—
Belast. op speelkaarten	6.745	60.968	55.489
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	1.178.261	14.526.048	16.312.186
Registratierechten	1.284.175	15.769.679	26.738.294
Successierechten	7.057.105	38.489.612	25.123.450
Invoerrechten	3.442.022	32.071.584	30.749.030
Gouden en zilveren werken			
Belasting	92.493	759.836	699.384
Essaailoon	172	1.024	784
Statistiekrecht	285.534	2.803.617	3.162.321
Mijnen	70.910	496.323	456.479
Domeinen	258.974	1.583.373	1.870.891
Staatsloterij	169.352	628.182	625.908
Jacht en visscherij	8.406	271.261	286.075
Loodsgelden	331.312	2.426.038	1.993.923
Totaal	47.806.722	380.503.853	363.842.719

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	October 1922	Sedert 1 Januari 1922	Overeenkomstige periode 1921
Directe belastingen.			
Grondbelasting	213.986	2.953.287	2.779.218
Personeele belasting ..	520.426	2.691.682	3.206.600
Inkomstenbelasting ..	3.681.133	31.952.574	27.936.452
Vermogensbelasting ..	323.290	3.036.599	2.763.019
Dividend- en tantiëmebelasting	1.521.982	5.331.952	7.655.589
Accijnzen.			
Suiker	597.043	6.745.709	6.255.363
Wijn	9.459	383.345	300.953
Gedist. (binn. en buitl.)	447.676	4.891.351	4.851.756
Indirecte belastingen.			
Zegelrecht van buitl. eff.	40.143	141.637	168.822
Totaal	7.355.138	58.128.136	55.917.772

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	October 1922	Sedert 1 Januari 1922
Verdedigingsbelasting Ia	399.315	3.719.341
Verdedigingsbelasting Ib	1.376.848	13.381.295
Verdedigingsbelasting II	3.850.968	31.949.280
	5.627.131	49.049.916
Oorlogswinstbelasting	974.993 ⁴⁾	30.235.386

¹⁾ Hieronder begrepen f 313.049,65 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. (Beursbelasting). ²⁾ Idem f 2.013.628,30. ³⁾ Idem f 2.824.283.

⁴⁾ October 1921 f 2.669.487.

⁵⁾ De Tabaksbelasting is met 1 Juni ingevoerd. Vóór 1 November zijn banderolles aangevraagd tot een gezamenlijk bedrag voor de schatkist van f 9.091.451,94. Een groot deel hiervan wordt, waar onder zekerheidsstelling een crediet voor hoogstens 6 maanden wordt verleend, eerst later betaald. Onder de thans verkregen opbrengst is begrepen het jaarlijks te betalen recht voor de bedrijfsvergunningen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	Disc. Wissels. 4	18 Juli '22	Zweeds. R.ksbk 5	10 Mrt. '22
	Bel. Binn. Eff. 4	18 Juli '22	Bk. v. Noorw. 5	17 Aug. '22
	Vrsch. in R.C. 5	18 Juli '22	Zwits. Nat. Bk. 3½	2 Mrt. '22
Bk. van Engeland	3	13 Juli '22	Belg. Nat. Bk. 5-5½	19 Mei '21
Duitsche Rijksbk.	10	14 Nov. '22	Bank v. Spanje 5½	18 Mei '22
Bk. van Frankrijk	5	11 Mrt. '22	Bank v. Italië 6	20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk.	8	2 Sept. '22	F. Res. Bk. N.Y. 4	21 Juni '22
Nat. Bk. v. Denem.	5	25 Apr. '21	Javasche Bank 3½	1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call- money
	Part. disconto	Prolon- gatie				
18 Nov. '22	37/8-3/4	1/4	2 1/2	4-5/8	—	3 3/4-4
13-18 N. '22	3 3/4-7/8	3 3/4-4	2 1/2-3/4	4-5/8	—	3 3/4-5 1/2
6-11 „ '22	3 13/16-7/8	3 1/4-4	2 1/2-5/8	4-5/8	—	5-6 1/2
30 O.-4 N. '22	3 7/8-4	3 3/4-4 1/4	2 5/8-1 1/2	4-5/8	—	4 1/2-6 1/2
14-19 N. '21	4 3/8	4-1 1/2	4	4-5/8	—	3 1/2-6
15-20 N. '20	3 7/8	4	6 3/4	4-5/8	—	6-7
20-24 Juli '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1 1/2	2 1/4	5 1/2-7 1/2

1) Noteering van 10 November.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen blijft in den laatsten tijd vrij stabiel. Vast geopend liep de koers in het midden der week plotseling een paar punten terug, het slot was echter weder op het hoogste punt. Ook dollars schommelen maar weinig. De stemming is echter eerder flauwer en de koers brokkelt langzaam af. Van Skandinavië was alleen Christiania iets flauwer, de twee overige koersen ondergingen geen verandering. Zwitserland iets beter en langzaam olopend tot 47. Spanje onveranderd.

De wissels, welke het meeste belangstelling genieten, francs en marken, waren beduidend vaster. Vooral francs konden een goed stuk van de verliezen der laatste weken inhalen. Ook marken nogal gezocht; echter met groote schommelingen.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York **)
13 Nov. 1922..	11.38 3/4	16.05	0.033	0.0038	14.92 1/2	2.55 1/8
14 „ 1922..	11.39 1/2	16.97 1/2	0.0367 1/2	0.00375	15.66 1/2	2.54 5/8
15 „ 1922..	11.37	16.95	0.0345	0.00375	15.77 1/2	2.54 1/8
16 „ 1922..	11.37 3/4	17.35	1.0352	0.003 1/2	16.17 1/2	2.54 7/8
17 „ 1922..	11.39 1/2	17.67 1/2	0.0402 1/2	0.003 1/2	16.70	2.54 5/8
18 „ 1922..	11.40 1/2	17.75	0.0365	0.0037 1/2	—	—
Laagste d. w. 1)	11.36 3/4	16 —	0.0295	0.003	14.90	2.54 1/4
Hoogste „ „ 1)	11.41	18.10	0.0410	0.004	16.85	2.55 1/2
11 Nov. 1922	11.38 3/4	16.35	0.0312 1/2	0.004	15.38	2.55 3/8
4 „ 1922..	11.39 1/2	17.52 1/2	0.043	0.003 1/2	16.32	2.54 1/2
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

*) Noteering van 10 November. *) Idem van 3 November.

Data	Stock- holm *)	Kopen- hagen *)	Chris- tiantia *)	Zwitser- land *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
13 Nov. 1922	68.55	51.50	47.30	46.70	38.75	97 1/2-97 3/4
14 „ 1922	68.55	51.45	47.—	46.75	38.85	97 1/2-97 3/4
15 „ 1922	68.55	51.50	47.—	46.80	38.80	97 1/2-97 3/4
16 „ 1922	68.45	51.50	46.90	46.90	38.75	97 1/2-97 3/4
17 „ 1922	68.40	51.45	46.85	46.92 1/2	38.75	97 1/2-97 3/4
18 „ 1922	68.50	51.40	46.80	47.10	38.87 1/2	97 1/2-1 1/4
L'ste d. w. 1)	68.25	51.25	46.50	46.60	38.70	97 1/4
H'ste „ „ 1)	68.60	51.60	47.40	47.10	38.95	97 3/4
11 Nov. 1922	68.60	51.45	47.25	46.65	38.80	97 1/4-1 1/2
4 „ 1922	68.69	51.45	46.60	47.67 1/2	38.95	97 1/2-97 3/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. fs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
18 Novemb. 1922	4.48.12	6.97	0.01 7/16	39.30
Laagste d. week	4.46.75	6.57	0.01 1/4	39.20
Hoogste „ „	4.48.12	6.99	0.01 9/16	39.35
11 Novemb. 1922	4.46.50	6.43	0.01 1/4	39.16
4 „ 1922	4.46.25	6.87	0.01 5/8	39.17
Muntpariteit	4.86.67	19.30	23.81 1/4	40 9/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings- eenheden	4 Nov. 1922	11 Nov. 1922	13/18 Nov. '22 Laagste	18 Nov. 1922 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 13/32	97 13/32	97 13/32	97 13/32
*B. Aires 1)..	d. p. \$	44 1/8	44 3/8	43 15/16	44 5/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/3 11/16	1/3 3/4	1/3 3/4	1/4 1/16
Hongkong ...	id. p. \$	2/5 5/8	2/5 1/8	2/4 5/8	2/4 7/32
Lissabon ...	d. per Mil.	2 1/16	2 1/16	2 5/16	2 3/16
Madrid	Peset. p. £	29.29	29.39	29.25	29.40
*Montevideo 1)	d. per \$	42 1/4	43 5/8	43	44
Montreal....	\$ per £	4.46 3/8	4.45 1/8	4.45 1/8	4.48 1/2
*R.d.Janeiro.	d. per Mil.	6 1/8	6 1/8	6 5/32	6 29/32
Rome	Lires p. £	106 1/2	100 7/8	91	99 1/2
Shanghai....	Sh. p. tael	3/3 5/16	3/2 7/16	3/1 1/4	3/2 7/8
Singapore ..	id. p. \$	2/4 3/16	2/4 7/32	2/4 1/8	2/4 3/32
*Valparaiso..	peso p. £	33.60	36.30	35.10	36.70
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/2	2/2 1/16	2/1 7/8	2/2 3/32

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

	Noteering te Londen	te New York
18 Nov. 1922 ..	32 11/16	64 5/8
11 „ 1922 ...	32 3/4	64 5/8
4 „ 1922 ...	33 3/4	66 3/4
19 Nov. 1921 ..	39 1/4	69 3/4
20 Nov. 1920 ..	49	75
20 Juli 1914 ..	24 15/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 20 November 1922.

Activa.

Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 119.669.596,06 B.-bk. „ 38.365.204,61 Ag.sch. „ 63.737.435,72	f 221.772.236,39
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef.	f 76.124.582,—
Af: Verkocht maar voor debk. nog niet afgel. „	„	76.124.582.—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 23.066.223,82 B.-bk. „ 7.989.753,80 Ag.sch. „ 81.523.702,16	f 112.579.679,78
Op Effecten	f 102.817.483,06	
Op Goederen en Spec.	f 9.762.196,72	
Voorschotten a. h. Rijk	„	112.579.679,78
Munt en Muntmateriaal	„	13.733.886,88
Munt, Goud	f 56.239.310,—	
Muntmat., Goud	f 525.550.137,91	
	f 581.789.447,91	
Munt, Zilver, enz. „	„ 8.935.338,58	
Muntmat., Zilver „	„	590.724.786,49
Effecten	„	9.601.470,30
Bel. v. h. Res.fonds.	f 5.621.200,18	
id. van 1/8 v. h. kapit. „	„ 3.980.270,12	
Geb. en Meub. der Bank	„	4.522.000,—
Diverse rekeningen	„	28.898.177,27
		f 1.057.956.819,11

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	„ 5.660.599,75
Bijzondere reserve	„ 1.675.581,33
Bankbiljetten in omloop	„ 975.999.285,—
Bankassigtiën in omloop	„ 2.010.947,13
Rek.-Cour. } Het Rijk f	
saldo's: } Anderen „	41.063.927,96
	„ 41.063.927,96
Diverse rekeningen	„ 11.546.477,94
	f 1.057.956.819,11

NED. BANK 20 November 1922 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo	f	386.214.367,18
Op de basis van $\frac{2}{3}$ metaaldekking	f	182.399.535,17
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is...		1.931.071.835,—
Verschillen m.d.vorig. weekst.: Meer		Minder
Disconto's		6.185.937,31
Buitenlandsche wissels... 2.626.601,—		
Beleeningen		1.972.064,75
Goud	5,—	
Zilver	27.253,59	
Bankbiljetten.....		16.741.450,—
Part. Rek.-Crt. saldo's... 7.768.008,66		

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischbare schulden
20 Nov. 1922	581.789	8.935	975.999	43.075
13 „ 1922	581.789	8.908	992.741	35.071
6 „ 1922	581.789	8.854	1.007.026	32.474
30 Oct. 1922.....	581.789	8.915	994.242	24.023
23 „ 1922.....	581.789	8.805	974.100	29.828
21 Nov. 1921.....	605.969	8.695	1.023.696	421.349
22 Nov. 1920.....	636.141	19.937	1.063.063	96.350
25 Juli 1914.....	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkistpromessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaalsaldo	Dekking-percentage
20 Nov. 1922 221.772	70.000	112.580	386.214	58	
13 „ 1922 227.958	75.000	114.552	384.440	57	
6 „ 1922 234.572	80.000	118.561	382.047	57	
30 Oct. 1922 214.979	65.000	119.485	386.355	58	
23 „ 1922 211.551	65.000	107.152	388.849	59	
21 Nov. 1921 290.326	102.500	117.890	400.757	58	
22 Nov. 1920 175.611	42.000	262.920	423.400	57	
25 Juli 1914 67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54	

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{3}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	13 Nov. 1922	20 Nov. 1922
Aan schatkistpromessen..	f 463.090.000,—	f 456.880.000,—
waarv. direct bij Ned. Bk. „	75.000.000,—	70.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	196.532.000,—	195.063.000,—
Aan zilverbons	31.419.539,—	30.936.605,—
Onder de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën „	308.715.000,—	312.478.000,—
Voorschot aan Gemeenten „	30 September	31 October
voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting)	93.437.267,—	93.799.513,—
Tegoed v.d. Postch. & G.dst „	13 Nov. 71.297.578,—	20 Nov. 71.297.578,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaalsaldo
11 Nov. 1922	212.000		270.000	123.000	133.400
4 „ 1922	213.000		265.000	126.500	134.700
28 Oct. 1922	211.250		264.000	125.000	133.450
14 Oct. 1922	151.134	55.016	270.254	112.525	130.220
7 „ 1922	151.681	54.980	269.454	115.197	130.404
30 Spt. 1922	145.673	54.712	265.378	123.448	123.283
12 Nov. 1921	162.065	25.321	294.542	88.995	111.103
13 Nov. 1920	224.569	8.717	376.233	215.641	115.025
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dts-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Voor-schotten aan het Gov. nem.	Diverse rekeningen ¹⁾	Dekking-percentage
11 Nov. 1922		393.000		24.000 ³⁾	***	54
4 „ 1922		391.500		23.300 ³⁾	***	54
28 Oct. 1922		184.500		44.000 ³⁾	***	54
14 Oct. 1922	36.761	28.348	108.506	—	28.324	54
7 „ 1922	34.450	28.229	109.865	—	30.065	54
30 Spt. 1922	34.730	31.534	118.411	—	28.153	52
12 Nov. 1921	36.029	19.988	103.436	42.349	4.033	48
13 Nov. 1920	29.249	29.176	127.937	145.129	40.119	39
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{2}{3}$ metaaldekking. ³⁾ Creditsaldo.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1 October 1922	672	1.183	79	307	921	402
1 September 1922	673	1.204	80	279	842	356
1 Augustus 1922	671	1.201	78	331	964	465
1 Juli 1922	682	1.221	92	341	780	309
1 Juni 1922	684	1.223	88	344	670	181
1 Mei 1922	709	1.143	83	282	666	200
1 April 1922	706	1.157	78	335	604	173
1 Maart 1922	759	1.127	79	272	552	142
1 Februari 1922	749	1.121	79	312	725	288
1 Januari 1922	749	1.139	84	334	670	287

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Sluitpost der passiva.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
15 Nov. 1922	127.441	121.902	287.843	27.000	244.755
8 „ 1922	127.438	122.519	288.847	27.000	245.732
1 „ 1922	127.435	123.159	287.993	27.000	244.930
25 Oct. 1922	127.433	121.886	287.170	27.000	244.253
18 „ 1922	127.435	121.690	289.338	27.000	246.618
11 „ 1922	127.427	122.570	291.397	27.000	248.620
16 Nov. 1921	128.433	123.587	313.066	28.500	276.053
17 Nov. 1920	123.719	127.569	350.423	28.500	319.344
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-perc. ¹⁾
15 Nov. '22	49.968	66.143	12.855	109.506	23.989	19,60
8 „ '22	49.091	67.883	16.192	106.425	23.368	19,05
1 „ '22	50.665	68.190	15.034	108.845	22.726	18,34
25 Oct. '22	47.654	71.435	15.201	110.180	23.996	19,14
18 „ '22	46.058	68.836	12.218	109.167	24.196	19,92
11 „ '22	54.892	66.704	15.160	112.052	23.307	18,32
16 Nov. '21	35.726	84.823	20.067	106.038	23.296	18,47
17 Nov. '20	63.786	75.166	19.509	116.279	14.600	10,75
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekking-perc. ¹⁾
15 Nov. '22	1.066.555	1.004.848	51.113.171	582.105.055	9
7 „ '22	1.071.992	1.004.852	49.122.674	517.036.199	10
31 Oct. '22	1.067.996	1.004.853	41.026.323	469.456.818	9
23 „ '22	1.059.934	1.004.854	39.338.089	409.973.301	10
14 „ '22	1.051.414	1.004.854	31.420.080	374.506.332	9
7 „ '22	1.044.445	1.004.855	22.848.430	344.171.631	7
15 Nov. '21	1.009.230	993.710	5.233.273	95.186.123	6
15 Nov. '20	1.098.504	1.091.653	20.812.620	63.104.938	35
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
15 Nov. 1922	753.823.303	212.209.335	65.000.000	51.100.000
7 „ 1922	637.372.589	150.649.076	55.000.000	49.100.000
31 Oct. 1922	578.356.761	140.779.259	55.100.000	41.000.000
23 „ 1922	482.302.075	112.161.295	53.400.000	39.300.000
14 „ 1922	453.370.290	116.112.702	45.600.000	31.400.000
7 „ 1922	399.616.122	87.390.199	37.000.000	22.800.000
15 Nov. 1921	105.049.694	20.869.119	12.361.400	5.144.000
15 Nov. 1920	52.558.944	16.697.864	33.528.100	20.761.900
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.
Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Tc goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
16 Nov. '22	5.533.650	1.897.967	288.356	571.857	23.000.000
9 " '22	5.533.365	1.897.967	288.082	571.724	23.700.000
2 " '22	5.533.264	1.897.967	287.980	569.786	23.900.000
26 Oct. '22	5.533.160	1.897.967	287.827	572.751	23.600.000
17 Nov. '21	5.524.010	1.948.367	278.860	613.741	24.600.000
18 Nov. '20	5.499.877	1.948.367	268.915	601.355	26.600.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Cr. Particulieren	Rek. Cr. Staat
	2.259.710	30.690	2.145.577	36.321.246	2.064.681	19.393
	2.170.376	30.850	2.193.847	36.914.691	2.081.697	50.857
	2.642.191	30.989	2.096.716	36.847.669	2.207.991	19.848
	2.152.620	31.721	2.109.554	36.693.634	2.109.259	60.289
	2.271.274	64.475	2.242.167	36.719.267	2.429.003	33.958
	3.226.915	437.145	2.054.705	39.256.257	3.804.150	37.351
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.
Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Cr. partic.
16 Nov. '22	337.995	84.653	480.000	859.808	6.621.467	158.263
9 " '22	337.548	84.653	480.000	891.475	6.627.455	164.689
2 " '22	336.384	84.653	480.000	923.899	6.660.648	150.945
26 Oct. '22	336.493	84.653	480.000	819.431	6.543.145	71.712
17 Nov. '21	326.292	84.653	480.000	552.328	6.150.362	416.836
18 Nov. '20	350.964	84.653	480.000	730.513	5.826.528	951.919

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
1 Nov. '22	3.078.249	2.192.804	—	133.696	2.309.265
25 Oct. '22	3.085.083	2.191.588	—	126.835	2.298.536
18 " '22	3.086.813	2.234.734	—	127.384	2.315.437
11 " '22	3.089.980	2.254.040	—	120.037	2.320.115
2 Nov. '21	2.800.257	1.839.142	—	145.414	2.408.122
5 Nov. '20	2.001.673	1.331.473	77.514	168.056	3.354.180

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking pers. 1)	Algem. Dekking pers. 2)
1 Nov. '22	848.422	1.914.248	106.292	72,9	76,0
25 Oct. '22	727.090	1.841.770	106.277	74,5	77,6
18 " '22	767.914	1.956.107	106.327	72,3	75,2
11 " '22	771.406	1.922.225	106.271	72,8	75,7
2 Nov. '21	1.347.931	1.742.338	103.020	67,5	71,0
5 Nov. '20	3.126.594	2.482.883	97.824	38,4	41,7

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan lime deposits
25 Oct. '22	787	11.248.908	1.345.743	15.039.667	3.618.187
18 " '22	787	11.304.869	1.465.215	15.201.769	3.593.373
11 " '22	787	11.118.446	1.440.372	14.936.787	3.579.652
4 " '22	786	11.051.308	1.396.780	14.878.697	3.584.586
26 Oct. '21	809	11.420.993	1.268.844	13.238.841	2.965.968
29 Oct. '20	823	17.017.416	1.365.222	14.051.625	2.805.247

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 20 November 1922.

Ook gedurende de afgelopen week hebben de internationale beurzen bijna alle in hun apathische stemming volhard, ondanks het feit, dat vele factoren, die tevoren er toe hadden bijgedragen een stemming van onzekerheid te scheppen, thans uit den weg waren geruimd. In Engeland hebben de verkiezingen een conservatieve meerderheid gebracht, zóó sterk, dat de Regeering in staat zal zijn, een krachtige politiek te voeren, ondanks de niet onaanzienlijke oppositie van de Labour Party. In Frankrijk is het gelukt voorloopig althans de rijzing van de buitenlandse wisselkoersen tegen te gaan, waardoor weliswaar een steun aan de beurs werd onttrokken, doch waardoor tevens het gansche economisch leven van Frankrijk een verademing heeft kunnen ondergaan. In de Vereenigde Staten beginnen handel en industrie zich eenigszins aan te passen aan de gewijzigde tariefwetten en laat het zich aanzien, dat de levendigheid in zaken nog wel eenigen tijd voortgang zal hebben. In Duitschland eindelijk zijn de rapporten van de Commissie van Herstel en van de deskundigen, door de Deutsche Regeering omtrent het valuta-vraagstuk geraadpleegd, uitgebracht, weliswaar zonder hoop op directe toepassing van de verschillende raadgevingen, doch te zamen toch een geest van samenwerking ademeid. Geen enkele van deze factoren echter heeft ook slechts in het minst tot verlevendiging in omzetten en tot uitbreiding van zaken kunnen bijdragen. De beurs te Berlijn moet hiervan eenigermate worden uitgezonderd; door de fluctuaties in de buitenlandse betaalmiddelen (hoewel die fluctuaties veel geringer waren dan gedurende de voorgaande week het geval nog is geweest) ondervindt de speculatie nog steeds prikkeling genoeg om nieuwe affaires te entameeren. Het is echter een feit, dat de geldmarkt hier meer en meer een woordje komt medespreken. Het disconto van de Reichsbank is thans reeds verhoogd tot 10 pCt. (een verhoging van 2 pCt. tegelijk) doch het ziet er niet naar uit, dat hiermede volstaan zal kunnen worden. In de open markt toch worden 30, 40 pCt. en nog hogere percentages betaald om slechts geld te kunnen verkrijgen; en het zijn niet alleen zooveelste-rangs ondernemingen, die tot dergelijke exorbitante vergoedingen in hun geldbehoeften moeten voorzien. Nu schijnt de rentevergoeding veel grooter dan zij inderdaad is; tot nu toe toch werden de opgenomen credieten steeds terugbetaald in Marken, die sterk gedeprecieerd waren in verhouding tot het tijdstip van het aangaan van het crediet, waardoor de te betalen rentevoet feitelijk geen betekenis had. Zoodra echter het eigen betaalmiddel neigingen tot stabilisatie gaat vertoonen, — al is het slechts tijdelijk — spelen dergelijke rente-eischen natuurlijk wel een buitengewoon groote rol. In dit verband is het niet oninteressant op te merken, dat ook ons land rechtstreeks bij deze verhoudingen op de Deutsche geldmarkt is betrokken. Inder tijd toch werd door de Hollandsche regeering Duitschland een crediet toegestaan van 140 miljoen gulden, waarvan echter tot nu toe slechts voor een zeer gering deel gebruik werd gemaakt. In de laatste tijden evenwel zijn de aanvragen om van dit crediet gebruik te kunnen maken, zeer sterk toegenomen, hetgeen begrijpelijk is, als men weet, dat de rente slechts op de basis van 8 pCt. per jaar wordt berekend, hetgeen ten opzichte van de tegenwoordige Deutsche verhoudingen zonder twijfel spotgoedkoop moet worden genoemd. Het is dan ook meer dan waarschijnlijk, dat vóór het einde van het jaar het geheele crediet zal zijn toegevoerd. Voor ons land zal het niet goed mogelijk zijn dezen druk op de schatkist door een fundeering van het in het crediet vastgelegde bedrag te ontgaan, daar het hier z.g. „revolving“-credieten betreft, die telkens na verloop van een paar maanden afloopen, doch dan weder worden vernieuwd.

In verband met de geringer variaties op de valuta-markt en de boven geschetste verhoudingen op de geldmarkt, zijn de effectenkoersen aan de Deutsche beurzen niet veel veranderd; het indexcijfer van de „Frk. Ztg.“ geeft een verhoging van 2303 tot slechts 2331 te aanschouwen.

Zoals reeds gezegd, is ook de beurs te Londen zeer kalm gebleven. Weliswaar was het voor de City een verademing te zien, dat de conservatieve partijen een zoo groot overwicht in het land bezitten, doch aan den anderen kant maakt men zich toch ook wel eenigszins bezorgd omtrent de te voeren buitenlandse politiek en omtrent de handhaving van het vrijhandel-stelsel.

Ook de juist aangevangen conferentie van Lausanne heeft een stemming van afwachten in verschillende kringen veroorzaakt. Toch is de onderton buitengewoon vast gebleven, eensdeels in verband met de stabiele houding van het pond sterling, anderdeels als gevolg van de verschil-

lende teekenen, die op een verlevendiging van den handel in het algemeen wijzen. Zoo hebben de cijfers van in- en export over de maand October wel een invoer-surplus te aanschouwen gegeven van 16 millioen pond sterling (in vergelijking met slechts 8 millioen pond voor de maand September en van 13 millioen pond voor de maand October 1921) doch dit is het gevolg van grootere invoeren van grondstoffen, hetgeen niet anders dan een gunstig teeken kan worden genoemd. Deze factoren zullen echter eerst dan hun uitwerking kunnen doen gelden, als de geheele atmosfeer wat rustiger zal zijn geworden.

De beurs te Parijs heeft een gedeceideerd flauwe houding te aanschouwen gegeven, doch dit was het gevolg, zooals hierboven reeds gemotiveerd, van een feit, dat op zichzelf reden tot verheugenis heeft gegeven. Door een buitengewoon goede financieringskunst is de Fransche Regeering er in geslaagd ondanks het feit, dat geen enkele omstandigheid fundamenteel is gewijzigd, een niet onaanzienlijke verhooging van het peil van het Fransche betaalmiddel te bewerkstelligen. De particuliere bankinstellingen in Frankrijk zijn de Regeering nog steeds ter wille voor het plaatsen van zeer omvangrijke bedragen aan schatkistpapier, waardoor de centrale instelling kan worden ontlast en de inflatie van het ruilmiddel geen verderen voortgang behoeft te hebben.

De markt te New York is merkwaardigerwijze ook ongeanimeerd gebleven, ondanks het feit, dat de hoogconjunctuur en de verwachting op een verdere uitzetting van het zakenleven onveranderd zijn gebleven. De reactie is dan ook vermoedelijk alleen toe te schrijven aan technische verhoudingen op de effectenmarkt. Wat de algemeene tendens van handel en industrie betreft, zij hier, op gezag van de „National Conference Board” vermeld, dat gedurende het laatste kwartaal in vrijwel alle industriele ondernemingen van de Vereenigde Staten, het aantal der loonsverhoogeningen dat der loonsverlageningen verre heeft overtroffen. Natuurlijk valt hieruit alleen niet te concluderen, dat het economisch leven van de Unie een zoo sterke verbetering heeft ondergaan, daar bij de gegevens omtrent loonen ook rekening moet worden gehouden met het verminderd aanbod van werkkrachten in verband met de beperkingen der emigratiewet. Doch er zijn andere cijfers, die op die verbetering wijzen, o.a. het geringe aantal leegstaande goederenwagens, de productie van staal en ijzer, de onuitgevoerde orders bij de Steeltrust, e.d.

Te onzent is het feitelijk alleen de beleggingsmarkt geweest, die een geanimeerde tendens aan den dag heeft gelegd. Dit was niet slechts het geval voor binnenlandsche staatsfondsen, doch ook voor verschillende buitenlandsche soorten (als Brazilianen), die in verband met de betere stemming voor deze soort te Londen ook hier konden montereen. In dit verband dient de speciale aandacht te worden gevestigd op de bestaande tendens om verschillende Amerikaansche tranches van Hollandsche beleggingswaarden, als 6 pCt. Nederland, 6 pCt. Nederlandsch-Indië, 6 pCt. Holland-Amerika Lijn, thans terug te koopen. In verband met de verschuivingen in de onderlinge verhouding van gulden en dollar kunnen Amerikaansche houders thans een kleine winst maken, terwijl Hollandsche beleggers de fondsen onder den emissieprijs kunnen verkrijgen.

	13 Nov.	17 Nov.	20 Nov.	Rijzing of daling.
6 %/o Nederland 1922	98 ³ / ₄	98 ⁹ / ₁₆	99 ¹ / ₁₆	+ 5 ¹ / ₁₆
5 %/o „ 1918	88 ¹ / ₄	88 ¹ / ₄	88 ¹⁵ / ₁₆	+ 11 ¹ / ₁₆
4 1/2 %/o „ 1916	87 ¹ / ₂	87 ⁹ / ₁₆	88	+ 1 ¹ / ₂
4 %/o „ 1916	80 ¹⁵ / ₁₆	81 ¹ / ₁₆	81 ¹ / ₄	+ 5 ¹ / ₁₆
3 1/2 %/o „	72 ³ / ₄	72 ⁷ / ₈	73	+ 1 ¹ / ₄
3 %/o „	62 ³ / ₈	62	61 ⁷ / ₈	- 1 ¹ / ₂
2 1/2 %/o Cert. N. W. S.	51 ⁷ / ₈	51 ⁵ / ₈	51 ¹⁵ / ₁₆	+ 1 ¹ / ₁₆
7 %/o Oost-Indië 1921	101	101	101 ¹ / ₈	+ 1 ¹ / ₈
6 %/o „ 1919	96 ¹ / ₄	95 ³ / ₄	95 ⁹ / ₁₆	- 11 ¹ / ₁₆
5 %/o „ 1915	93	—	93	—
4 %/o Oostenr. Kronenrente	3	2 ¹ / ₂	—	- 1 ¹ / ₂
5 %/o Rusland 1906	4	4 ¹ / ₄	4 ³ / ₄	+ 3 ¹ / ₄
4 %/o Rusl. bij Hope & Co.	4 ⁵ / ₁₆	4 ¹ / ₂	4 ¹¹ / ₁₆	+ 3 ¹ / ₈
4 %/o Japan 1899	66 ¹ / ₂	—	68 ⁷ / ₈	+ 2 ³ / ₈
5 %/o Brazilië 1895	48 ¹ / ₈	49 ¹ / ₄	49 ³ / ₄	+ 7 ¹ / ₈
8 %/o San Paulo 1921	90 ¹ / ₂	91	91 ³ / ₄	+ 1 ¹ / ₄
6 %/o Amsterdam 1920	100 ¹ / ₄	—	100 ³ / ₄	+ 1 ¹ / ₈
7 %/o Rotterdam 1920	101 ⁵ / ₁₆	102 ¹ / ₂	102 ¹ / ₄	+ 1 ⁵ / ₁₆

De aandelenmarkten waren over het algemeen uitermate stil en hebben slechts zeer geringe variaties te aanschouwen gegeven. De beste stemming bestond nog op de tabaksafdeeling, in verband met het feit, dat de oogsten vrij goed schijnen te zijn uitgevallen en dat de inschrijvingen dezen keer vroeger dan anders zullen beginnen, hetgeen er op zou wijzen, dat de Amerikaansche voorraden vrijwel uitge-

put zijn. In tabakskringen is de verwachting op bevredigende prijzen dan ook groot.

Ook de suikermarkt was vrij vast, naar aanleiding van de berichten omtrent gunstige afdoeningen door de V. J. S. P. De omzetting echter waren van bescheiden aard.

Rubbersoorten bleven vast in verband met de stabiele houding van het product, doch gaven enkele bijzondere fluctuaties te aanschouwen.

	13 Nov.	17 Nov.	20 Nov.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	124 ¹ / ₂	126	125 ³ / ₄	+ 1 ¹ / ₄
Incasso Bank	96 ¹ / ₂	—	—	—
Koloniale Bank	130 ¹ / ₄	130	131 ³ / ₄	+ 1 ¹ / ₂
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	133 ³ / ₄	134 ¹ / ₂	135	+ 1 ¹ / ₄
Rotterd. Bankvereniging...	91 ³ / ₄	—	—	—
Amst. Superfosfaatfabriek..	36 ³ / ₄	36 ³ / ₄	—	—
Van Berkel's Patent	32 ¹ / ₄	36	37	+ 4 ³ / ₄
Gouda Kaarsen	76 ¹ / ₄	77 ³ / ₄	76 ¹ / ₄	—
Holl. Draad- en Kabelfabriek	75 ¹ / ₄	73 ¹ / ₂	74	- 1 ¹ / ₄
Jurgens' Ver. Fabr. gew.aand.	39 ¹ / ₈	39 ¹ / ₄	39 ¹ / ₄	+ 1 ¹ / ₈
„ „ „ pr. aand.	58	57 ¹ / ₄	56	- 2
Leerdam Glasfabrieken	41 ⁷ / ₈	41 ³ / ₄	44 ¹ / ₂	+ 2 ⁵ / ₈
Philips' Gloeilampfabriek	249 ³ / ₄	—	246	- 3 ³ / ₄
Vereenigde Blikfabrieken...	95	95	95	—
Vereen. Chemische Fabrieken	36	—	—	—
Compania Mercantil Argent.	35 ³ / ₄	35 ⁵ / ₈	35 ¹ / ₄	- 1 ¹ / ₂
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	155 ¹ / ₄	157 ¹ / ₄	157	+ 1 ³ / ₄
Handelsver. Amsterdam.....	353 ³ / ₈	358 ³ / ₄	361 ¹ / ₂	+ 8 ¹ / ₈
Handelsverg. Reis & Co.....	25 ⁵ / ₈	25 ¹ / ₄	—	- 3 ¹ / ₈
Int. Crediet- en Handelsverg.	—	—	—	—
Rotterdam	164	160 ¹ / ₂	162 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
Linde Teves & Stokvis	74	71 ¹ / ₂	72 ¹ / ₄	- 1 ¹ / ₄
Tels & Co's Handel-Mij.....	6 ¹ / ₂	5 ¹ / ₈	5	- 1 ¹ / ₂
Redjang Leborg Mijnb.-Mij.	105	102	104	- 1
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	127 ¹ / ₂	128 ⁵ / ₈	128 ¹ / ₂	+ 1
Kon. Petroleum-Mij.	410 ³ / ₈	418 ⁷ / ₈	417 ¹ / ₂	+ 7 ¹ / ₈
Orion Petroleum-Mij.....	—	—	—	—
Agest. Aand.	37 ¹ / ₂	—	37 ¹ / ₂	—
Steaua Romana Petroleum	—	—	—	—
Mij. ... Agest. Aand.	33 ¹ / ₄	—	—	—
Amsterdam-Rubber-Mij.....	107 ³ / ₈	108 ¹ / ₈	106 ⁷ / ₈	- 1 ¹ / ₂
Nederl.-Rubber-Mij.	57 ¹ / ₂	57	57 ¹ / ₄	- 1 ¹ / ₄
Oost-Java-Rubber-Mij.	157 ¹ / ₄	158 ¹ / ₄	160	+ 2 ³ / ₄
Deli-Batavia Tabak Mij. ...	270 ¹ / ₂	275	270	- 1 ¹ / ₂
Deli-Maatschappij	220	224 ¹ / ₄	223 ¹ / ₄	+ 3 ¹ / ₄
Senemah-Maatschappij ...	308	313	309 ³ / ₈	+ 1 ³ / ₈

In verband met de betere houding van den Franschen wisselkoers was de stemming voor aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij ook iets vaster; de handel heeft zich echter van dit fonds voor het oogenblik geheel teruggetrokken.

Scheepvaartwaarden bleven ongeanimeerd, onder aanvoering van aandelen Koninklijke Hollandsche Lloyd; ter beurze beweerde men, dat buitenlandsche groepen, die eenigen tijd geleden als koopers voor dit fonds zijn opgetreden, zich thans weder van hun bezit ontdoen.

	13 Nov.	17 Nov.	20 Nov.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	120	118 ¹ / ₄	117 ¹ / ₂	- 2 ¹ / ₂
„ „ „gem.eig.	104	103 ⁵ / ₈	103	- 1
Hollandsche Stoomboot-Mij.	26	—	24 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
Java-China-Japan-Lijn	73	70	70	- 3
Kon. Hollandsche Lloyd ...	16 ¹ / ₂	14 ¹³ / ₁₆	16 ⁵ / ₁₆	- 3 ¹ / ₁₆
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	61	60	60 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
Konink.Paketaart-Mij.	85	84 ¹ / ₂	83 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
Maatschappij Zeevaart	57 ¹ / ₂	—	—	—
Nederl. Scheepvaart-Unie...	92 ¹ / ₂	92	90 ¹ / ₂	- 2
Nievelt Goudriaan	102	102	100	- 2
Rotterdamsche Lloyd.....	119 ¹ / ₂	120 ¹ / ₈	121	+ 1 ¹ / ₂
Stoomv.-Mij. „Nederland” ...	126 ¹ / ₂	125 ⁵ / ₈	127 ¹ / ₈	+ 5 ¹ / ₈
„ „ „Noordzee” ...	33 ⁷ / ₈	—	34	+ 1 ¹ / ₈

Ook de Amerikaansche afdeeling was lager, in aansluiting aan Wallstreet.

	13 Nov.	17 Nov.	20 Nov.	Rijzing of daling.
Americ. Smelting & Refining	57	55 ¹ / ₁₆	55 ¹ / ₈	- 1 ⁷ / ₈
Anaconda Copper	101 ³ / ₄	98 ³ / ₄	99 ³ / ₄	- 2
Studebaker Corp.	129 ³ / ₄	130 ¹ / ₄	131 ¹ / ₂	+ 1 ³ / ₄
Un. States Steel Corp.	109 ¹ / ₂	107 ¹ / ₂	107 ¹ / ₁₆	- 2 ¹ / ₁₆
Atchison Topeka.....	107 ¹ / ₂	107	107 ³ / ₄	+ 1 ¹ / ₄
Erie	12 ⁵ / ₈	12 ¹ / ₄	12 ¹ / ₄	- 1 ¹ / ₂
Southern Pacific.....	95 ¹ / ₄	94 ¹ / ₁₆	94 ¹ / ₈	- 1 ¹ / ₈
Union Pacific	150	147	147 ¹ / ₄	- 2 ³ / ₄
Int. Merc. Marine orig. gew.	13 ⁵ / ₈	11 ¹³ / ₁₆	12 ⁵ / ₈	- 1
„ „ „ „ pref.	55 ⁷ / ₁₆	49 ³ / ₄	50	- 5 ⁷ / ₁₆

De geldmarkt bleef vast; prolongatie 4 pCt.

**GOEDERENHANDEL.
GRANEN.**

Tarwe. Ook in de afgelopen week waren de verschepingen naar Europa groot. Bijna alle landen trekken aanzienlijke hoeveelheden, met uitzondering van Duitsland, dat nog maar steeds geen tarwe koopt op eenigszins belangrijke schaal. Wel mag men spoedig groote verschepingen rogge naar dit land verwachten, maar of die eenigermate in het tekort aan broodgraan daar te lande zullen voorzien, is aan gegronnen twijfel onderhevig.

Van de tarwe sedert 1 Augustus naar Europa verscheept is circa 82 pCt. van Noord-Amerika afkomstig, het spreekt dus wel vanzelf, dat de Winnipeg- en Chicago-markten de wereldmarkt van tarwe geheel beheerscht hebben.

Met de nieuwe oogsten van het Zuidelijk halfrond gaat dit nu anders worden en het is geen wonder, dat velen verwachten, dat ten gevolge van die concurrentie lagere prijzen tegemoet gezien kunnen worden, vooral omdat de berichten van Argentinië nog steeds buitengewoon goed blijven, zoodat een zeer groote oogst verwacht kan worden. Australië — wij schreven er reeds herhaaldelijk over de laatste weken — heeft zijn schatting aanmerkelijk moeten reduceeren, maar zelfs met een zeer matigen oogst, is er toch een aanzienlijke hoeveelheid voor export beschikbaar, waarvan niet, zoals in de laatste jaren het geval was, een belangrijk gedeelte naar Indië zal worden uitgevoerd, daar dit land zelf weer als exporteur optreedt.

Er werden in de afgelopen week verschillende ladingen La Plata en Australische tarwe van den nieuwen oogst verhandeld en de prijzen voor deze soorten liepen op met de Amerikaansche markten, want ook deze week is de daling niet gekomen, niettegenstaande de oogstberichten uit bijna alle landen gunstig waren:

Mais bleef eveneens vast gestemd. Over het algemeen bewegen de prijzen van La Platamais zich op een hooger niveau en niet alleen voor latere afladingen, maar ook voor stoomende ladingen werden de prijzen betaald. Nu er eenige weken van groote verschepingen zijn geweest zonder dat een aantal onverkochte ladingen een zwaren druk op de markt uitoefent, begint het vertrouwen in de prijzen van de La Platamais sterker te worden en dit heeft ongetwijfeld den kooplust doen toenemen. Voor Amerikaansche mais is in de meeste landen van Europa de belangstelling sterk verminderd en de verschepingen worden dan ook gaandeweg kleiner. In verschillende markten werden stoomende partijen onder de Amerikaansche pariteit verkocht, wat natuurlijk nieuwe verschepingen naar die havens in hooge mate belemmert. Alleen de Nederlandsche markt blijft Noord-Amerika geregeld volgen.

Gerst was hooger in verband met de stijging van den frankenkoers en tevens ten gevolge van de slechte telegrafische verbinding met Roemenië. De vraag is evenwel niet bijzonder goed.

Voor haver was het speciaal La Platahaver, die de aan-

dacht trok, doordat er plotseling voor zeer matige prijzen werd geoffreerd. Flinke afdoeningen kwamen dientengevolge tot stand.

De lijnzaad verschepingen van Argentinië waren aanmerkelijk grooter dan men had verwacht, daar volgens de oogstramingen de oogst nu toch wel geheel verscheept moest zijn. Er was af en toe eenige vraag voor nieuwen oogst van Engeland; de hoeveelheid lijnzaad naar Engeland onderweg blijft zeer gering.

Markten in Nederland. Onze meelfabrikanten blijven volharden in het zoo min mogelijk vooruitkopen van tarwe en de omzet was dientengevolge wederom klein. De handel in mais was af en toe iets beter vooral in La Platamais, waarvan tamelijk belangrijke hoeveelheden naar België verkocht werden. De aanvoeren van Amerikaansche mais blijven tamelijk groot, waardoor de markt meest traag was en er zich eenige voorraad in de havenplaatsen vormde. Gerst vaster met geringen omzet. Ook hier kwamen in La Platahaver zaken tot stand. De vraag voor lijnzaad blijft zeer bevredigend ten gevolge van de slechte verhouding tusschen de prijzen van het zaad, met die van de producten. De prijzen van de koeken verbeterden wel iets, doch die van de olie laten nog te wenschen over.

SUIKER.

De bietoogst. 1922/23 van Europa wordt in vergelijking met de opbrengst van 1921/22 als volgt geraamd:

	1922/23 tons	1921/22 tons
Duitschland	1.600.000	1.300.000
Tsjechoslowakije	750.000	653.000
Oostenrijk	19.000	16.300
Hongarije	50.000	60.800
Frankrijk	560.000	305.000
België	300.000	290.000
Holland	285.000	380.000
Denemarken	105.000	146.000
Zweden	63.000	235.000
Polen	270.000	174.000
Italië	260.000	217.500
Spanje	170.000	83.000
Rusland	220.000	50.000
Overige landen	106.000	76.200
Totaal.....	4.758.000	3.987.600

terwijl de zichtbare voorraden de volgende cijfers te zien geven:

	1922 tons	1921 tons	1920 tons
Engeland 1 November	284.700	254.000	335.050
Duitschland 1 October	98.199	63.663	84.959
Tsjechoslowakije 1 Sept. ...	15.389	71.641	65.596
	398.288	389.304	485.605

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Lijnzaad Dec.
18 Nov. '22	120 ³ / ₄	71 ³ / ₈	44 ¹ / ₄	11,90	7,95	17,60
11 „ '22	115 ¹ / ₄	68 ¹ / ₄	42 ¹ / ₄	11,70	7,70	17,90
18 Nov. '21	108 ¹ / ₄	49 ¹ / ₈	33 ¹ / ₄	11,80 ¹⁾	7,35	16,15 ¹⁾
18 Nov. '20	190	69 ⁷ / ₈	46 ³ / ₂	19,20 ²⁾	9,60	20,95
18 Nov. '19	230	134 ³ / ₈	73	14,40	6,80	24,40 ²⁾
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70

¹⁾ per November ²⁾ Februari.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	20 Nov. 1922	13 Nov. 1922	21 Nov. 1921
Tarwe*	14,25	14,50	13,50
Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	11,90	11,40	12,—
Mais (La Plata)	198,—	195,—	182,—
Gerst (48 lb. malting) .. ²⁾	198,—	195,—	209,—
Haver (38 lb. white cl.) .. ¹⁾	11,72	11,50	12,50
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	13,75	13,75	17,75
Lijnzaad (La Plata) ... ²⁾	412,—	409,—	365,—

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ per 1960 K.G.
*) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	12/18 Nov. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdoak 1921	12/18 Nov. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdoak 1921	1922	1921
Tarwe	23.990	1.008.765	1.350.951	4.385	34.509	37.502	1.043.274	1.388.453
Rogge	8.528	299.299	140.826	—	—	542	299.299	141.368
Boekweit	1.062	10.832	7.852	—	—	576	10.832	8.428
Mais	22.253	843.698	894.583	—	83.641	90.051	927.339	984.624
Gerst	6.846	139.179	228.662	949	4.546	8.749	143.725	237.411
Haver	289	96.366	68.893	—	50	4.285	96.416	73.178
Lijnzaad	696	160.026	137.214	—	70.644	109.201	230.670	246.415
Lijnkoek	4.777	112.166	102.376	—	1.547	29.023	113.713	131.399
Tarwemeel	1.715	55.555	52.888	111	5.449	2.803	61.004	55.691
Andere meelsoorten	30	8.957	36.627	—	2.615	1.950	11.572	38.577

	1922 tons	1921 tons	1920 tons
Frankrijk 1 October	398.288	389.304	485.605
Holland 1 October	39.965	28.450	78.665
België 1 October	47.150	9.306	12.310
Ver. Staten 1 November ...	11.624	4.644	12.627
Cuba 4 November	56.648	50.693	65.855
Raming stoomend	172.000	1.105.000	292.232
Totaal	100.000	140.000	250.000
Totaal	825.675	1.727.397	1.197.294

In sympathie met de tegen het einde der week oplopende noteeringen op de termijnmarkt te New-York, trokken ook op de andere wereldmarkten de prijzen wat aan. De slot-noteeringen in de Vereenigde Staten gaven echter weder eenen teruggang te zien tot 3.73 voor December; 3.33 voor Maart; 3.47 voor Mei en 3.61 voor Juni (ongeveer de openingsprijzen), hetgeen in Engeland eveneens eene reactie teweegbracht.

De Board of Trade-statistiek daar te lande luidt als volgt:

	October		Januari/October	
	1922 tons	1921 tons	1922 tons	1921 tons
Import Riet	134.994	32.884	1.201.140	688.673
„ Biet	—	—	—	—
„ Geraffineerd ..	32.926	23.612	433.953	398.049
Totaal	167.920	56.496	1.635.093	1.086.722
Voorraad in Entrepot ..	242.550	173.000	—	—
„ in Raffinad. ..	42.150	31.000	—	—
Opr. der Raffinader. .	91.399	67.808	805.640	657.725
Tot. binnl. Consumptie ..	148.683	113.961	1.356.159	1.156.404
Totale export	2.245	853	39.894	8.415

Voorraad op 30 Sept. 1922 . 278.400 tons 1921 . 288.550 tons
 „ „ 31 Oct. 1922 . 284.700 „ 1921 . 204.000 „

De consumptie gedurende de eerste 9 maanden van dit jaar bedroeg dus 200.000 tons meer dan in dat tijdperk van het vorig jaar.

Ook op Java liepen prijzen voor disponibele suiker eenigszins op en werden partijen uit den ditjarigen oogst herverkocht tot prijzen varieerende tusschen f 12.50 en f 13.— e.k. voor witte suiker, December en Januari levering. Voor oogst 1923 bestond geen belangstelling.

In Cuba blijven de regens aanhouden en men verwacht dat slechts zeer weinig fabrieken vóór ongeveer half December met malen zullen beginnen.

De statistiek luidt als volgt:

	1922 tons	1921 tons	1920 tons
Weekontvangsten 11 Nov. .	14.000	21.000	2.924
Totaal sedert 1 Jan.-11 Nov.	3.860.000	3.285.860	3.546.363
Aantal werkende fabrieken	—	1	—
Weekexport 11 Nov.	45.000	33.000	13.956
Totale export 1 Jan.-11 Nov.	3.695.000	2.194.740	3.551.141
Totale voorraad op 11 Nov.	141.000	1.090.000	280.968

Het verschil in den voorraad tusschen dit en het vorig jaar is opmerkelijk.

Hier te lande bleef de markt vrijwel in één doen. Even scheen aan het einde der week meer belangstelling voor het artikel te zullen ontstaan, doch spoedig verviel men weer in de sedert geruimen tijd heerschende lusteloze stemming. De termijnnoteeringen bleven vrijwel onveranderd op f 22½ voor November/December; f 22.87½ voor Januari en f 23.— voor Maart. De omzet was deze week uiterst gering, nl. ongeveer 250 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Noo.	Londen			New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Granulated c.t.f.	
			November/December	November	
14 Nov. '22	f 22½/4	Sh. 57/-	Sh. 18/3	Sh. 23/3	\$ 5,53
7 „ '22	„ 22½/3	56/9	18/6	23/6	5,53
14 Nov. '21	„ 21½/10	55/6	18/-	21/3	4,11/4,06
14 Nov. '20	„ —	100/-	41/-	—	6,51
4 Juli '14	„ 11½/32	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 15 November 1922.

Het vierde Ginnerrapport, dat wij in ons laatste bericht vermeldde, geeft de hoeveelheid geginde katoen tot 31 October aan als 8.140.000 balen, tegen 6.646.000 balen ver-

leden jaar, hetwelk op een oogst van minder dan 10 miljoen balen schijnt te wijzen. Dit lijkt natuurlijk wel vreemd, omdat de geginde hoeveelheid tot nu toe veel groter is dan in vorige jaren, doch men neemt aan, dat deze ook vlug is binnen gehaald en er thans slechts weinig onzuivere katoen meer is overgebleven. De prijs van Amerikaansche katoen is opnieuw hooger, doch de volle stijging heeft zich niet kunnen handhaven, zoodat gisteren de meeste Amerikaansche markten lager gesloten zijn. In Egyptische katoen is veel gedaan en prijzen zijn 1 d. hooger, niettegenstaande de groote ontvangsten van Alexandrië. De oogstschatting van de Regeering is slechts 4.002.000 cantars.

Amerikaansche garens noteeren ½ à 1 d. per lb. hooger maar in onze markt worden deze prijzen niet gevolgd en niettegenstaande de hoogere katoenprijzen kan men voor garens slechts weinig meer bedingen. Bundelgarens voor export worden weinig gevraagd. De vraag naar Egyptische garens verbetert, speciaal wat de fijnere nummers betreft voor de fabricage van voiles, poplins, etc. Ook naar medio nummers bestaat meer vraag, doch het is moeilijk om hoogere prijzen te maken. Hetzelfde geldt voor de tricotage-garens.

De doekmarkt is deze week zeer teleurstellend geweest. Men tracht hoogere prijzen te krijgen, hetwelk met de vaste katoenmarkt dringend noodig is, doch koopers zijn niet genegen de markt te volgen, zoodat dan ook slechts weinig zaken tot stand komen. De berichten van het vasteland zijn wat beter, terwijl ook de wisselkoersen, speciaal voor Frankrijk en Italië vaster zijn en ook de Indische Rupee langzamerhand beter wordt. Tengevolge van de algemeene stijging is de belangstelling voor de beurs deze week al heel gering geweest, zoodat er nog minder zaken gedaan zijn dan anders misschien nog wel het geval zou zijn geweest.

	8 Nov. 15 Nov.	Oost. koersen.	7 Nov. 14 Nov.
Liverpoolnoteeringen	T.T. op Indië	1/3 1/8	1/3 3/4
F.G.F. Sakellaridis	18,25 19,25	T.T. op Hongkong	2 5/12 2/5
G.F. No. 1 Oomra	9,50 9,90	T.T. op Shanghai.	3 3/4 3 1/2 1/4

Noteering voor Loco-Katoen. (Middleing Uplands).

	18 Nov. '22	13 Nov. '22	4 Nov. '22	18 Nov. '21	18 Nov. '20
New York voor Middleing ..	25,70 c	26,35 c	25,60 c	17,30 c	18,05 c
New Orleans voor Middleing	25,25 c	26,37 c	24,50 c	16,50 c	17,25 c
Liverpool voor Fy Middleing	14,97 d ¹	15,65 d ²	14,66 d ³	10,40 d	14,70 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen)

	1 Aug. '22 tot 18 Nov. '22	Overeenkomstige perioden	
		1920—21	1919—20
Ontvangsten Gulf-Havens..	2533	1975	1831
„ Atlant. Havens	530	727	455
Uitvoer naar Gr. Brittannië	636	551	565
„ „ 't Vasteland.	1284	1599	891
„ „ Japan etc.	—	—	—
Voorraden in duizendtallen	18 Nov. '22	18 Nov. '21	19 Nov. '20

Amerik. havens.	1195	1504	1338
Binnenland.	1457	1497	1331
New York	—	113	24
New Orleans	—	421	386
Liverpool	—	880	848

¹⁾ 17 Nov. '22. ²⁾ 10 Nov. '22. ³⁾ 3 Nov. '22.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
18 Nov. 1922	1.596.000	17.300	2.193.000	22.000	7 1/32
11 „ 1922	1.577.000	17.575	2.238.000	22.000 ¹⁾	6 15/32
4 „ 1922	1.654.000	18.100	2.133.000	23.500	6 3/16
18 Nov. 1921	1.775.000	12.400	2.977.000	15.500	7 3/32

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
18 Nov. 1922....	68.000	1.407.000	152.000	2.895.000
18 Nov. 1921....	76.000	1.810.000	152.000	3.449.000

¹⁾ Niet genoteerd.

RUBBER.

De markt bleef deze week vast gestemd op de slotnoteringen van de vorige week. De prijzen fluctueerden slechts weinig en voor loco zoowel als stoomende partijen blijft belangstelling van koopers bestaan. Het slot is iets rustiger.

De slotnoteringen op de termijnmarkt zijn:

		einde voorafgaande week:
Prima Crêpe Nov./Dec. ..	64 1/2	ct. 62 ct.
" " Jan./Maart 66	"	" 64 1/2 "
" " April/Juni 67 1/2	"	" 65 1/2 "
Smoked Sheets Nov./Dec. 64 1/2	"	" 64 "
" " Jan./Maart 65	"	" 65 "
" " April/Juni 67	"	" 67 "
20 November 1922		

COPKA.

De markt was deze week zeer vast, en fabrikanten kochten groote posten stoomend, en spoedige aflading.

Het aanbod van Indië blijft voortdurend buitengewoon klein.

De noteringen zijn:

Java f.m.s. stoomend f 28,12 1/2

" " December/Februari afl. .. " 28,25

20 November 1922.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	IJzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
20 Nov. 1922	nom.	63.7/6	178.10/-	26.-/-	38.5/-
13 " 1922..	nom.	63.15/-	182.7/6	26.5/-	39.2/6
6 " 1922..	nom.	63.7/6	197.10/-	26.-/-	37.15/-
30 Oct. 1922..	nom.	63.2/6	184.10/-	26.10/-	37.-/-
21 Nov. 1921..	nom.	66.10/-	160.12/6	24.10/-	25.15/-
20 Juli 1914..	51/4	16.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/ R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
13-18 Nov. 1922	—	—	14 1/2 c. 1	2/11	27/-	27/-
6-11 " 1922	—	—	12 3/4 c. 1	2/11	26/3 1/2	26/3 1/2
14-19 Nov. 1921	—	—	12 c.	3/9	20/-	20/-
15-20 Nov. 1920	—	—	—	—	60/-	60/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
13-18 Nov. '22	7/7 1/2	11/3	12/6	12/6	5 1/2	8/-
6-11 " '22	7/7 1/2	11/8	13/-	13/6	5 3/4	8/-
14-19 Nov. '21	7/6	13/9	16/-	20/6	5/6	9/-
15-20 Nov. '20	17/6	23/-	20/-	—	5/-	—
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
13-18 October .. 1922..	27/6	27/-	32/6	32/-
6-11 " 1922..	26/-	27/-	30/-	32/-
14-19 November 1921..	20/3	—	35/-	38/9
15-20 November 1920..	—	—	—	95/-
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ Amer. cents p. 100 lbs.

INKLARINGEN.

IJMUIDEN.

Landen van herkomst	October 1922		October 1921	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	18	12.054	24	35.245
Groot-Brittannië	130	99.297	119	82.451
Duitschland....	46	56.750	38	62.334
Noorwegen	5	4.204	7	5.301
Zweden	25	16.460	22	13.281
Denemarken ..	5	2.347	4	2.067
Rusland-Oostz.h.	8	11.071	2	1.355
Finland.....	45	26.297	33	20.775
België	5	5.102	5	2.501
Frankrijk	3	2.109	12	3.668
Spanje	2	1.789	3	2.619
Portugal	4	2.923	2	1.546
Levant	2	2.871	4	5.576
And. Midd. Zeeh.	1	1.054	—	—
Ov. Westk. Afrika	2	3.367	1	879
Ned.-Oost-Indië..	7	27.417	3	12.251
Vereen. Staten..	1	6.227	10	32.731
Midden-Amerika	4	14.038	—	—
Ned. West-Indië-				
Ned. Antillen..	3	6.556	3	6.200
Argent., Uruguay	3	13.855	6	24.132
Chili	2	4.042	—	—
Totaal	321	319.830	298	314.913
Periode 1 Jan.—				
31 Octoberber..	2.585	2.766.146	2.188	2.407.998
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	131	176.390	126	188.516
Britsche	64	55.690	64	55.350
Duitsche	93	49.357	68	36.944
Noorsche	10	11.984	15	7.859
Belgische	4	10.105	3	2.315
Fransche	1	1.188	5	5.109
Zweedsche.....	14	9.948	13	9.842
Deensche	3	1.987	1	1.106
Vereenigde Stat.	1	3.181	2	7.604
Andere	—	—	1	268
Totaal	321	319.830	298	314.913

(Vereenigde Scheepsagenturen van Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

VLISSINGEN.

Landen van herkomst	October 1922		October 1921	
	Aantal schepen	M ³ .	Aantal schepen	M ³ .
Binnenl. havens.	2	16.201	3	21.960
Groot-Brittannië	31	255.989	31	196.815
Denemarken ¹⁾ ..	2	1.590	—	—
Finland ²⁾	2	865	—	—
Italië ¹⁾	—	—	4	12.103
Levant ²⁾	—	—	15	5.473
Midd.-Amerika-Eng. W.-Indië.	—	—	1	970
Totaal	37	273.745	54	237.321
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	34	271.730	35	214.358
Britsche	—	—	11	19.226
Duitsche	1	395	—	—
Belgische	1	470	6	2.487
Zweedsche.....	1	1.150	—	—
Deensche	—	—	1	280
Lettische	—	—	1	970
Totaal	37	273.745	54	237.321

¹⁾ Bijleggers. ²⁾ Sleepbooten.

Barend Stofkoper & Co.

DORDRECHT/ZWIJNDRECHT.

Landen van herkomst	October 1922		October 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	—	564)	—	—
Groot-Brittannië	2	209)	—	—
Duitschland	1	259	—	—
Zweden	1	339	—	—
Danzig	9	3.342	—	—
Finland	2	849	—	—
België	2	965)	—	—
Frankrijk	1	200)	—	—
Spanje	1	1.024	—	—
Totaal	19	7.691	—	—
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	2	965	—	—
Britsche	2	409	—	—
Duitsche	15	6.317	—	—
Totaal	19	7.691	—	—

(Gerard Mauritz.)

VRACHTENMARKT.

Over het algemeen zijn de voornaamste vrachtenmarkten iets vaster. Dit brengt in het geheel niet met zich mee, dat er met winst is te varen, het beteekent alleen, dat in sommige gevallen de verliezen worden beperkt. De graanvrachten van Noord-Amerika naar Antwerpen/Hamburg range zijn vanaf het oogenblik, dat de Vereenigde Staten steenkolen importeerden tot kort geleden op een niveau van 10 tot 11 cents per 100 lbs. gebleven. Vooral nadat er geen steenkolenladingen meer te krijgen waren tegen eenigszins goede vrachten, was dit cijfer bijzonder laag. Thans wordt als gevolg van weinig beschikbare tonnage weer 14 cents betaald voor booten van bijna elke grootte. Naar de Middellandsche Zee niet beoosten West-Italië is 18 tot 19 cents verkrijgbaar. De vrachten van Canada naar Antwerpen/Hamburg range zijn opgelopen tot zelfs 20 cents, een recordcijfer voor dit jaar; booten, welke met kolen naar Montreal zijn gegaan, maken op dit cijfer geen slechte rondreis.

Van Cuba is niet meer dan 19/- te krijgen voor suiker met Januari-aflading naar de gewone havens van Engeland.

De La Plata-markt is sinds eenigen tijd zeer vast, vooral voor December en Januari/Februari-aflading. Voor een kleine boot is 28/9 no reduction betaald met December/Januari ligdagen van niet boven San Lorenzo naar U.K./Continent Bordeaux Hamburg range. Voor prompt is gisteren echter ook 29/- no reduction betaald. Het is altijd zeer moeilijk te zeggen wat deze markt zal doen. De oogst in La Plata schijnt goed te zijn en bovendien wacht er nog veel oude maïs op verschepping. Ballastruimte is echter een rem voor hooge vrachten en het punt zal veldra bereikt zijn, wanneer deze haar invloed zal doen gevoelen. Er zullen echter wel niet veel reeders zijn, die veel lust gevoelen om onbevracht in ballast hun schepen uit te laten loopen, iets wat plotseling de markt zeer kan drukken. Een andere factor, welke van zeer veel invloed kan zijn, is de koopkracht van Europa. Indien door het vallen van en de schommelingen in de wisselkoersen de aankopen van het Continent worden belemmerd, is het plotseling intreden van een grooten val in de vrachten van La Plata geenszins uitgesloten.

In nauw verband met de La Plata vracht staan natuurlijk de uitgaande kolenvrachten van Wales naar Zuid-Amerika. Als gevolg van de bovengenoemde rijzing zijn deze dan ook al gevallen tot 12/6 naar down river en 13/3 naar Rosario. Dit is ongeveer het laagste wat dit jaar betaald is. Ook naar andere bestemmingen zijn de kolenvrachten lager, bijv. Bombay 15/6, Port Said 12/6.

De ertsvrachtenmarkt van de Middellandsche Zee naar Engeland en Antwerpen/Rotterdam enz. is kalm en van Alexandrië naar Hull is niet meer dan 9/9 tot 10/- per 60 cub. ft. te krijgen. Kleine booten zijn echter schaarsch en deze kunnen dientengevolge betere vrachten naar huis brengen.

In het verre Oosten is niet veel prompte tonnage voorhanden en daar de uitgaande ladingen niet overvloedig zijn zullen de tegenwoordige vrachten misschien wel eenigen tijd gehandhaafd kunnen worden. Japan ligt dicht bij dan Europa en daar in Japan ook voldoende ruimte voorhanden is, is hier een eenigszins groote rijzing ook uitgesloten. Van Bombay is 27/6 on deadweight betaald en op dit cijfer komen booten uit de Middellandsche Zee af. Van veel invloed op de vrachten in het Oosten is echter de vraag naar ruimte van Australië. De oogst schijnt daar niet zoo groot als vorige jaren, doch allicht zal meer betaald moeten worden dan 47/-.

De statistieken wijzen uit, dat op het oogenblik pl.m. 1.000.000 ton deadweight minder in Engeland is opgelegd dan drie maanden geleden. De te vervoeren lading is echter niet in die mate gestegen en het is zeer wel mogelijk, dat men binnenkort dan ook den invloed van de in de vaart gebrachte schepen zal bemerken en vele schepen weer tot opleggen zullen worden gedwongen. Het algemeen vrachtindexcijfer voor October was 28,1 tegen 33,0 in Januari van dit jaar en 37,6 als gemiddelde voor 1921. September wees 26,7 aan. Het indexcijfer voor timecharters was echter 23,9 vergeleken met 29,9 in Januari en 36,3 als gemiddelde voor 1921. Zooals veelal wordt aangenomen geeft het timecharter indexcijfer het meest juiste beeld van den algemeenen toestand op scheepvaartgebied weer.

21 November.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Verschenen:

Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,—.

Gebonden f 4.75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hoogweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postchèque en girorekening No. 8408, Rotterdam.

ADVERTENTIËN.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf ROTTERDAM

Scheepsbouw en Machinefabriek

Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang
Vier droogdokken met lichtvermogen tot 46000 ton

Dwarshelling

Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON” Rotterdam